

Upravništvo Ljubljana, Knafljeva 6
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126

Inseratni oddelk: Ljubljana, Belem-
burgova ul. — Tel 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7 — Telefon 2455

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2
Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17 749

JUTRO

(Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno 30 din
Za inozemstvo 50 din)

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 6, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1
telefon št. 65

Rokopisi se ne vračajo

Siam in Indokina

Po vseh dosedanjih poročilih izgleda, da se med Siamom in francosko Indokino zares razvija prava vojna. In kakor je podoba, se bo začela po istem receptu, kakor je že prišel v navado. Ob meji so bili že ponovni krvavi spopadi, ki bi bili v starih normalnih časih pomenili le incident, ako se ne bi tako trdovratno ponavljali in se celo še stopnjevali. Obmejni spopadi so se dogajali ob Siamu v najmodernejši obliki, z borbami v zraku. Toda potem se je položaj še občutno poslabšal, ker so siamske čete prešle tudi že v pravi napad. Prekoračile so meje in naskočile francoske obmejne postojanke. Po dosedanjih vesteh so se francoske vojne sile umaknile od meje in Siamci so prodrli ponekod že preko nekajkrat deset kilometrov v notranjost, osobito v pokrajini Kambodži. To vsekakor niso več incidenti, marveč že precej prava vojna, dasi začeta brez vojne napovedi. Francoski upravi Indokine ne kaže drugega, kakor da ali pristane na siamske zahteve, ali pa se postavi v bran, to se pravi, preide v krvavo borbo.

Svet se je bil že privadil vsakodnevnim poročilom o spopadih na meji med Siamom in francosko Indokino, pa jim že ni več posvečal znatnejše pozornosti. Toda vesti o ofenzivi siamske kopne vojske so vzbudile povsod največjo pozornost, ker so dovedle do sklepa, da je položaj to pot vendarle resen.

Zunanji potek dogodkov, ki so dovedli do sedanjega spopada, je v kratkem naslednji. Ko je prišla Francija v škripce po katastrofi na evropskem bojišču, so bili Japonci prvi, ki so izrabili njeno zadrego ter postavili zahtevo po oporiščih na ozemlju Indokine. Njihovemu vzhledu je kmalu sledil Siam, ki je prav tako smatral priliko za ugodno, da doseže neke koncesije od Francije. V drugačnih razmerah bi si seveda Siamci ne upali sploh priti s kakimi zahtevami, zakaj razmerje med njimi in močnim francoskim kolonialnim imperijem je bilo tako, da bi si mali David nikdar ne bil upal na velikega Golijata. Na očitek, da za svoje zahteve niso izkoristili prilike na posebno lep način, odgovarjajo Siamci, da pač malim narodom drugačna politika ni mogoča, kakor da izkoristijo zadrege velikih, da pa ostanejo pri tem njihove zahteve kljub okolnostim pravične.

Zahteve Siamu so v naslednjem: Francija si je pridobila svojo veliko kolonialno posest v Zadnji Indiji v glavnem v teku XIX. stoletja. Ko si je bila že zgradila svojo kolonialno enoto, ki jo običajno imenujejo Indokino, si jo je želela še zaokrožiti v smeri proti Siamu. To je zares storila, in sicer v dveh razdobjih. Prilila je s svojo dejansko veliko premočjo siamsko vladno, da je morala privoliti v »popravo« meje, najprej leta 1893 ter potem še leta 1907. S tema dvema »pogodbama« so prešli v francosko kolonialno posest znatni obmejni deli Siamu, zlasti v bližini velike reke Mekong. Na obrambo Siam ni mogel misliti, saj je bil zanj velik uspeh že v tem, da je v kleščah med francosko in britansko kolonialno posestjo sploh očuval svojo samostojnost. Na starih zemljepisnih kartah so že črtavali siamsko ozemlje kot razdeljeno na interesne sfere med Francijo in Anglijo, ki si je bila leta 1904 prav tako vzela lep obmejni kos siamskega ozemlja.

V teku zadnjih let je Siam bil ena redkih držav, ki je s simpatijami spremljala japonski razmah in vzdrževala z Japonci jako dobre odnose. Očitno je od njenega napredka pričakoval Siam koristi tudi zase. Ko se je po zlomu v juniju lanskega leta Francija znašla tako rekoč čez noč v nesreči, so Siamci predložili svoje zahteve predstavniku kolonialne uprave v francoski Indokini. V glavnem so zahtevali, da se popravi krivica, ki jim je bila storjena na prehodu iz prejšnjega v naše stoletje, to se pravi, da se znova popravi meja, tokrat seveda v njihovo korist. Svet dolgo ni vedel, kakšne so konkretne siamske zahteve, pa se je zato nekaj časa smatralo, da zahteve Siamu kratkoma povrnitev vsega obmejnega ozemlja, oddanega v letih 1893 in 1907. V novejši dobi so prišli na dan neki komentariji, opremljeni tudi s kartami, s katerih je razviden obseg siamskih teritorialnih zahtev. Ako so te navedbe točne, zahteva Siam znatno manj, nego je bil izgubil v imenovanih mejnih popravah. V glavnem gre le za zahtevo po mejni popravici v dveh odsekih: v Kambodži, kjer so Siamci sedaj prešli čez mejo, pa v severnem delu dežele Mekong. Težko je z gotovostjo reči, če so te vesti v podrobnem točne, toda potrjujejo jih iz raznih virov. Tudi angleški viri so te dni prinesli potrdilo, da so siamske zahteve razmeroma zmerne.

Drugi dogodki so obračali neprestano pozornost nase in danes more malo kdo navesti, kaj so predstavniki Francije odgovorili na siamske zahteve. Javnost ima vtis, da so jih kratko malo odklonili od konca do kraja. Smatrali so očitno nastop Siamu za taktično potezo, ki naj bi ji po prvem uspehu sledili novi poskusi »izsiljevanja«, kakor

V Bolgariji ni nemških čet

Uradno sporočilo bolgarske vlade — „Times“ naglašja, da o kaki razdelitvi interesnih sfer med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo na Balkanu ne more biti niti govora

Sofija, 14. jan. s. (Ass. Press) Bolgarska vlada je izdala danes uradno poročilo, v katerem zanika kot popolnoma neosnovano tuja poročila, da bi se nemške čete nahajale v Bolgariji.

»Times« o sovjetski balkanski politiki

London, 14. jan. s. (Reuter) »Times« posveča danes uvodnik demantiju sovjetske agencije Tass, da sovjetski vladi ni ničesar znanega o nemških četah v Bolgariji. List opozarja predvsem, da je bil ta demanti objavljen tik po podpisu nove nemško-ruske trgovinske pogodbe. Spominjajo dalje, da so bile še pred tednom iz nekega vira razširjene vesti, da je Rusija sklenila prepustiti Nemčiji v Bolgariji proste roke, da pa je zato prepustila Nemčiji Rusiji ves vpliv na Finskem. »Times« naglašja, da je Rusija vedno zanimala vse vesti, ki so kazale na to, da bi se bila desinteresirala na južnovzhodni Evropi. Tako je konec novembra moskovska vlada zanikala, da bi bila Madžarska pristopila k berlinskemu paktu z njeno vednostjo in odobritvijo. Tedaj je bil objavljen demanti takoj, čim so se razširile vesti v takem smislu. Glede nemških čet v Bolgariji pa je čakala ruska vlada v demantijem en teden, očitno zato, da je bila poprej podpisana nova trgovinska pogodba med Nemčijo in Rusijo.

Najnovejši ruski demanti, pravi dalje list, postavlja na takten način vrednost nove rusko-nemške trgovinske pogodbe v pravo perspektivo. S tem demantijem so ovržene vesti, da bi bila Rusija prepustila Nemčiji na Balkanu proste roke. V ostalem zopet ni mogoče tega demantija tolmачiti preširoko, ker ne pove, kaj bi Rusija ukrenila, če bi Nemčija vendarle prišla na Balkan kako akcijo. Eno pa je gotovo, naglašja »Times«, in to je, da Nemčiji ni uspelo doseči razdelitve interesnih sfer z Rusijo na Balkanu, kar je želela doseči zlasti o priliki obiska predsednika sveta ljudskih komisarjev in zunanjega ministra Molotova v Berlinu v novembru lanskega leta. Tako vodi Rusija glede Balkana še vedno tako politiko, da pusti Nemčijo samo ugibati o pravih ruskih ciljih.

»Times« nadaljuje, da je po mnenju vladajočih krogov v Moskvi v interesu Rusije, da bi oba vojujoča se tabora v sedanjih vojni ostala čim dalje neaktivna, ali pa, da bi se borila toliko časa, da bi bila oba izčrpana. Dokler se to ne bo zgodilo, pa bo Rusija vodila še nadalje politiko balansiranja med obema taborama. V taki politiki je težišče ruske diplomatske aktivnosti.

Nemški poslanik pri Filovu

Sofija, 14. jan. j. (Havas) Nemški poslanik pri bolgarski vladi, von Richthofen, se je včeraj najavil pri predsedniku vlade Filovu, s katerim je ostal v daljšem razgovoru. Verjetno je, da je bil obisk v zvezi z demantijem sovjetske poročevalske agencije Tass, da na merodajnem mestu v Moskvi ni ničesar znanega o prehodu nemških čet preko bolgarskega ozemlja.

Turška zagotovila Bolgariji

Budimpešta, 14. jan. n. (CBS) Iz Ankare je prispela vest, da je turška vlada po diplomatski poti Bolgariji ponovno zagotovila vso svojo pomoč pri njenem prizadevanju, da vztraja pri svoji dosednji politiki miru.

se je glasila francoska označba siamske politike. In zares se more sklepati, da je francoska pozicija napram Siamu dokaj krepkejša nego je bila še pred nedavnim, dasi se nemara to ne zdi prepričevalno.

Francoske kolonialne sile niso bile bistveno prizadete po porazu na evropskih bojiščih. Sklepati se more, da bi mogle kolonialne oblasti v Indokini preiti v protinapad in računati z uspehom. Vendar ostanejo ob strani marsikateri nepojasnjeni stvari. Predvsem je nedvomno, da so se Siamci dobro pripravili za svoj poskus. Še bolj važno je, kdo stoji za njimi ter jih bodri k napadom. Mnenja o tem so zelo različna. Nekateri smatrajo, da dela Siamu svojo politiko na lastno pest. Drugi pa menijo, da ga huiška Japonci. ki sama namerja še nadalje izkoristiti francosko zadrego. Bili so tudi glasovi, ki so dolžili Veliko Britanijo, češ da ta želi vichviski vladi prizadeti še večje težave. Že najbližji dogodki morajo pokazati, kdo se skriva za podietnimi Siamci. Medtem ko je bilo za časa bombnih napadov mogoče še vztrajati v sorazmerno pasivnem zadržanju, je prestop meje s kopnimi bojnimi silami znak za enako obrambo, za dejansko borbo, ki se bo mogla od prave vojne še kaj razlikovati. Toda že se slišijo glasovi, da namerava sedaj v tem sporu posredovati Amerika, kakor je to prav te dni izjavil minister Hull. To spet kaže, da siamsko-francoska borba ne gre niti v ameriške, niti v angleške račune.

Bolgarsko-ruska

trgovinska pogajanja

Sofija, 14. jan. s. (Ass. Press) Med Rusijo in Bolgarijo so v teku trgovinska pogajanja za sklenitev nove pogodbe.

Bolgarski listi doslej niso objavili Tassovega demantija o govoricah glede pristotnosti nemških čet v Bolgariji.

Vojaški posveti v Ankari

Ankara, 14. jan. j. (Havas) General sir James Marshall Cornwall in viceadmiral sir Elmhurst, ki sta kot predstavnika angleškega vrhovnega poveljstva britanski sil na Bliznjem vzhodu včeraj prispela v Ankaro na konferenco s predstavniki turškega vrhovnega vojnega poveljstva, sta bila tamkaj sprejeta od šefa turškega generalnega štaba, maršala Čakmaka, ter od generala Gundusa. V spremstvu obeh britanskih vojaških odposlancev je prispel v Ankaro tudi admiral sir Howard Kelly kot predstavnik britanske sredozemske vojne mornarice. Po prihodu v Ankaro so člani britanske vojaške delegacije v spremstvu tamkajšnjega angleškega poslanika posejili turškega zunanjega ministra Saradzogla.

neralnega štaba, maršala Čakmaka, ter od generala Gundusa. V spremstvu obeh britanskih vojaških odposlancev je prispel v Ankaro tudi admiral sir Howard Kelly kot predstavnik britanske sredozemske vojne mornarice. Po prihodu v Ankaro so člani britanske vojaške delegacije v spremstvu tamkajšnjega angleškega poslanika posejili turškega zunanjega ministra Saradzogla.

Antonescu pozvan v Berlin?

Bukarešta, 14. jan. j. (Un Press) Z medodajnega mesta se je zvedelo, da je vodja rumunske države in predsednik vlade, general Antonescu, dobil nujen poziv, naj se nemudoma napoti v Berlin. General Antonescu je po informacijah iz istega vira že danes s posebnim vlakom zapustil Bukarešto.

Berlin, 14. jan. p. Na merodajnem mestu demantirajo vesti o tem, da bi bil vodja rumunske države general Antonescu pozvan na važne razgovore v Berlin. Te vesti označujejo za plod angleške propagande.

Madžarsko notranje posojilo

Budimpešta, 14. januarja. AA. (MTI) Madžarska vlada misli letos najeti notranje posojilo v višini 50 milijonov pengov. Denar bi šel izključno v povzdigo kmetijstva.

12.000 zaklonišč v Budimpešti

Budimpešta, 14. januarja. AA. (Stefani) Vlada je sklenila hitro zgraditi 12.000 zaklonišč in podzemeljskih hodnikov med državnimi poslopji, da bi bil zavarovan izhod, če bi bila poslopja porušena.

Plymouth - glavni cilj

V noči na torek so Nemci vrgli na Plymouth 10.000 zažigalnih in več ton eksplozivnih bomb, angleški bombniki pa so napadli invazijska pristanišča

London, 14. jan. j. (Ass. Press) Kakor sta davi javila v uradnem poročilu angleško letalsko ministrstvo in ministrstvo za notranjo varnost, je nemško letalstvo v noči od ponedeljka na torek izvršilo močan napad na neko obalno mesto v jugozapadni Angliji, kjer so bile vržene množične zažigalne in eksplozivne bombe. Iz privatnega vira se je zvedelo, da gre za mesto Plymouth, ki je bilo že večkrat predmet nemških letalskih napadov. Napad v minuli noči je bil posebno silovit in je trajal skoraj tri ure. Nemška letala so najprej mesto razsvetlela z raketami, nato pa ga pričela obšipavati s stotinami zažigalnih bomb, katerim so na koncu sledile še težke rušilne bombe. Bombe so bile vržene na mesto, kakor tudi na luške naprave. Zažigalne bombe so na mnogih mestih zanele velike požare, ki so bili zlasti v luški četrti izredno obsejni ter so zahtevali vso požarovalnost gasilstva. Na ta način je večino požarov uspelo neposredno po končanem napadu spraviti pod kontrolo. V protiletalski zaščitni službi je sodelovalo več tisoč prostovoljskih gasilskih čet. Poškodovanih je bilo tudi več javnih poslopij. Posebno hudo sta bili zadeti dve bolnišnici, in sicer ena od zažigalnih, druga pa od rušilnih bomb. Rušilne bombe so nadalje padle na dve nadzemeljski zaklonišči, v katerih je bilo zelo veliko število ljudi. Zaklonišča sta bili popolnoma porušeni in je bilo pri tej priliki mnogo ljudi ubitih. V pristanišču so rušilne bombe padle na pomole in so povzročile posebno veliko škodo na nakladalnih pripravah in skladiščih.

Na ostale dele Anglije so bili izvršeni le napadi malenkostnega značaja. Posamezni objekti so bili bombardirani v Walesu, ob reki Mersey in v Liverpoolu. Londonu so nemška letala tokrat prizanesla. Nekaj posameznih letal se je pojavilo tudi nad severovzhodno angleško obalo.

K velikemu nemškemu letalskemu napadu na London v noči na nedeljo se dodatno doznava, da reševalna dela na postaji podzemeljske železnice, v katero je treščila nemška bomba, še niso končana. Na postaji se je tisti čas nahajalo veliko število prebivalstva in reševalci so izgubili sleherni upanje, da bi bilo mogoče še koga rešiti izpod ruševin. Ime postaje podzemeljske železnice, ki je bila zadeta, sicer službeno ni bilo javljeno, verjetno pa je, da je to postaja na Piccadilly Circus, ki je ena največjih v Londonu. Razen te postaje je bilo v sosesčini popolnoma porušeno tudi neko šestnadstropno uradno poslopje. V kleti so se tedaj mudili nameščenci podjetja in člani požarne straže, ki so bili vsi zasuti. Tudi tu ni več upanja, da bi bilo mogoče ponesrečence rešiti. Neka bomba je udarila tudi v bližini razstavnih prostorov neke trgovine, v kateri je bilo 50 avtomobilov. Zračni pritisk je vozove tako stisnil, kakor da bi prišli izpod hidravlične stiskalnice.

Cenijo, da so nemška letala vrgla pretekle noč na Plymouth 10.000 zažigalnih bomb in več ton eksplozivnih bomb.

Glavni angleški cilj je bil Lorient

London, 14. jan. j. (Reuter) Delovanje angleškega letalstva je bilo v minuli noči dokaj manj obsežno kakor pa v prejšnjih 24 urah. Zaradi neugodnih vremenskih pogojev so morala angleška letala opustiti potoke nad Nemčijo in Italijo, pač pa so nadaljevala napade na invazijske luke v zasedenem delu Francije. Letalsko ministrstvo poroča, da je bil v okviru teh akcij najuspešnejši napad na že čisto bombardirano nemško podmorniško oporišče Lorient. Manjše skupine angleških bombnikov so vrgle težke rušilne bombe na mornariške delavnice, na poslopja ter na doke v luki. Nadalje so angleška letala bombardirala razne objekte v bližini Dunkerquea, kjer je bilo zanetih več manjših požarov. Vsa angleška letala so se s teh nočnih operacij nepoškodovano vrnila, pač pa pogrešajo eno letalo, ki se ni vrnilo z včerajšnjih dnevnih patrolnih operacij.

Nemško službeno vojno poročilo

Berlin, 14. jan. n. (DNB) Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo davi naslednje službeno vojno poročilo:

O priliki izvidniške akcije se nemška letala potopila neko 8000 tonsko sovražno trgovinsko ladjo ter z dvema bombama srednjega kalibra zadela in poškodovala neko sovražno križarko. V noči na 14. januarja so bili uspešni bombardirani važni vojaški objekti v Plymouthu. Miniranje britanskih luk se je nadaljevalo.

Sovražnik je izgubil včeraj 4 letala. Po

Vojno življenje v Londonu

Razdejanje in škoda — Dosedaj 18.000 mrtvih in 25.000 ranjenih — Preseljevanje prebivalstva — Pomanjkanje igel, škarij, nožev, mila itd.

New York, 14. jan. j. (AR) Londonski dopisnik ameriške revije »Life« poroča o škodi, ki so jo doslej povzročili nemški letalski napadi na angleško prestolnico. In pravi, da je razdejanje v nekaterih okrajih sicer znatno večje kakor si ga moremo predstavljati, ponekod pa nasprotno škoda ni tolikšna kakor se včasih navaja. Tako na primer železniški promet v Londonu ni doslej posebno hudo trpel. Od 30 kolodvorov, kolikor jih šteje londonsko področje, je bil le eden za nekaj ur izven prometa. Prav tako tudi mostovi, plinarne, vodovodne naprave ter elektrarne niso bile prehodu prizadete. Nekatera izmed teh podjetij so bila le laže poškodovana od bomb, ki so udarile v bližini, oziroma na njih manj važne objekte.

Večina tovarov izven londonskega področja v ožjem smislu je bila doslej od nemškega letalstva praktično skoraj popolnoma prezrta. Pač pa so v vzhodnem delu Londonu razdejanja zaradi strnjenih poslopij in hiš zelo velika. V ladijedniškem okraju Westham, ki šteje kakih 300.000 prebivalcev, je polovica hiš nesposobnih za bivanje. Hiše so ali popolnoma porušene, ali pa tako zelo poškodovane, da jih za časa trajanja vojne ne bo mogoče pozidati. Tretjina londonskega prebivalstva nima zaklonišča, druga tretjina na tako slaba, da so večinoma do polovice zalita z vodo.

Nemški bombni napadi so doslej zahtevali v Londonu kakih 18.000 mrtvih in 25.000 hudo ranjenih. Gmojna škoda se lahko okroglo ceni na milijardo dolarjev. K temu razdejanju je treba kot neprecenljivo škodo pristeti silno zmedo, ki so jo napadi povzročili v Londonu. Med hudimi napadi v septembru in oktobru so bili tisoči in tisoči žensk in otrok iz vzhodnih mestnih okrajev na vira nos izseljeni iz mesta, ne da bi zabeležili njih imena in naslove. Može in očetje si od tedaj zamaženo prizadevajo, da bi izsledili bivačišča svojih družin.

Na ulicah v Londonu je škoda očitna in prav znatna. Ena sama bomba je na primer na Charing cross roadu na znameniti knjižotrnici Foyls naredila za dva

eno izmed njih sta sestrelili neka stražna ladja vojne mornarice in mornariško protiletalsko topništvo.

Možnost nemškega vdora na Irsko

London, 14. jan. s. (CBS) Izgleda, da v angleških uradnih krogih obstoji nekaj bojazni zaradi možnosti nemške invazije Irske. Čeravno ni za enkrat nobenih znakov, da bi Nemci res hoteli poskusiti take napade, je Anglija vendar izdala primerne vojaške ukrepe, ki so tem bolj potrebni, ker irski ministrski predsednik de Valera noče pristati na nobeno vojaško sodelovanje z Anglijo. Smatrajo da so nedavni močni angleški letalski napadi na nemške luke ob Kanalu naberjeni ravno proti možnosti, da bi nemške ladje ponoči neopaženo poskusile od tam dospeti na Irsko. Prav tako na zbira Angliji v Ulstru močno vojsko, ki bi v primeru izkrcanja nemških čet na Irskem takoj intervenirala.

in pol milijona dolarjev škode. Dva meseca je trajalo, preden so pionirji preko velikankega žrela, ki ga je pred poslopjem izkopala nemška bomba, zgradili zaščitni most, tako da se je lahko obnovil ulični promet.

Ena izmed posledic nemških napadov je tudi preseljevanje prebivalstva iz enega okraja v drugega. Prebivalstvo si išče stanovanj posebno v velikih stanovanjskih blokih, zgrajenih iz železobetona, čim so dragocene luksuzne hiše na Belgrave Squareju-Kensingtonu skoraj povsem zapuščene. Več kot milijon londonskih prebivalcev se vsak večer redno odaja v zaklonišča.

Kar se tiče oskrbe Londona z živežem in drugimi potrebščinami, je po trgovinah še polno vsakovrstne robe, a že se počasi čuti pomanjkanje. Nakupi pri tistih trgovcih na drobno, ki prodajajo drva in lesne izdelke, usnje in kovinske izdelke, so se skrčili skoraj že na tretjino. Kot zanimivost je treba navesti, da silno oprimanikuje vsakovrstnih igel. Krojači so za igle v taki stiski, da so nekateri najeli dečke in deklice, ki v šolanjah na podu iščejo izžublene in zavrnjene igle. Prav tako občutno je pomanjkanje lasnic nil za nohte, škarij, nožev in tako dalje. Teh reči je komaj še dobiti. Zda so pričele trgovine omejevati tudi že prodajo mila. Skoraj rotovo bodo kmalu pokupljene in porabljene tudi vse živilske konzerve. Povprečni Londončan si danes želi v prvi vrsti večjih obrokov surovega masla, sladkorja in čaja. Nekateri vrste živil so sicer še naprodaj, toda njih cene so tako zelo poskočile, da si jih srednji sloji ne morejo več privoščiti.

Volitve v novih sovjetskih republikah

Moskva, 14. jan. j. (Tass) Preliminarne volitve delegatov v vrhovni sovjet, ki so se vršile 12. januarja v republikah Moldaviji, Litvi, Letonski, Estonski, kakor tudi v enem delu ukrajinske republike, so se končale s pričakovanim rezultatom. Izvoljeni so bili vsi kandidati »komunističnega nadstrankarskega bloka«.

BORBE V SREDOZEMLJU

Topniški ogenj pri Tobruku — Srditi napadi angleškega letalstva na italijanska letališča v Afriki in nemške strmomoglavce v Cataniji na Siciliji — Priprave za ofenzivo v Abesiniji?

Rim, 14. jan. n. (Stefani). O borbah v Afriki je objavilo vrhovno poveljstvo italijanske vojske v svojem današnjem 221. službenem vojnem poročilu:

V Cirenajki je bilo na fronti pri Tobruku v akciji naše topništvo, ki je prizadelo sovražnim motoriziranim četam precej izgub. Na področju okrog Džarabuba delovanje patrol in topništva. Napadi sovražnih letal na razne kraje ob obali Cirenajke niso zahtevali nikakih žrtv.

V vzhodni Afriki manjše akcije v Visokom Sudanu in topniško streljanje na področju okrog Galabata. V Sudanu so naša letala bombardirala sovražne postojanke, čete in vojaške naprave. Neko skupino naših letal so napadli sovražni lovci. V spopadu je bilo sestreljeno eno sovražno letalo tipa »Gloucester«. Neko drugo izvidniško letalo so sestrelili naša lovška letala v Eritreji. Sovražnik je bombardiral nekaj krajev. Bilo je nekaj ranjenih.

Poročilo poveljstva angleške vojske

Kairo, 14. jan. s. (Reuter). Poveljstvo angleške vojske na Bližnjem vzhodu javlja v svojem današnjem komunikatu:

Libija: Ničesar novega poročati.

Sudan: V bližini Kasale se nadaljuje aktivnost patrol.

Druga fronte: Ničesar poročati. Današnje službeno poročilo, da ni o položaju v Libiji ničesar novega poročati, je tolažitelj tako, da angleško topništvo še obstreljuje Tobruk, med tem ko ostala vojska nadaljuje priprave za končni napad.

Napad na letala v Siciliji

Kairo, 14. jan. s. (Reuter). Poveljstvo angleškega letalstva na Bližnjem vzhodu javlja v svojem današnjem komunikatu:

V noči od 12. na 13. januarja so izvedli angleški bombniki močan napad na letališče v Cataniji na Siciliji. Napad je bil zelo uspešen in izveden v več skupinah. V dveh hangarjih je bil povzročen požar in je bil eden izmed njiju uničen. Tretji hangar je bil prav tako zaleten in je pričel goreti. Težke eksplozije in več požarov je bilo povzročenih med upravnimi poslopi

na letališču. V nekem bencinskem skladišču je izbruhnil požar. Najmanj 9 nemških letal na letališču je bilo uničenih. Verjetno so bili to nemški strmomoglavci tipa Junkers 87. Na letališču so bili ob koncu napada požari tako obsežni, da so jih videli piloti na povratku 35 milj daleč. Dva angleška bombnika se nista vrnila s tega napada. Eno izmed letal pa je zasilno pristalo in je njegova posadka rešena.

Iste noči so angleški bombniki napadli letališča v Berki in Benini v Libiji. V Benini je bilo 6 sovražnih letal na letališču zažganih, več pa težje poškodovanih, tako da niso sposobna za akcijo. V Berki so bombe zalede hangarje in vojašnice. Iste noči so angleška letala napadla tudi objekte v Bengaziju in vojašnice ter druge objekte v Darni.

V Vzhodni Afriki so bila napadena v noči na 13. januarja letališča v Asmari, Berenti in Agordat. Mnogo sovražnih letal je bilo uničenih. V Mai Adagarju so bile ponovno napadene delavnice Capronijevih letal. Včeraj so angleška letala napadla v Tesseni zbiranje sovražnih motornih vozil. Povzročen je bil en večji požar, kakor tudi več manjših.

Angleži o bitki v Sicilskem prelivu

London, 14. jan. s. (Reuter). Admirali-teta je objavila nočnej naslednji komunikat.

Edinice naše vojne mornarice so bile v času od 7. do 13. januarja v akciji v srednjem delu Sredozemskega morja, z nalego, da spremljajo konvoje skozi Sredozemlje.

Dne 10. januarja jutraj so naše vojne ladje v Sicilskem kanalu naletele na dva italijanska rušilca. Eden izmed njiju je bil potopljen, drugi pa se je umaknil. Nekaj časa pozneje je bil angleški rušilec »Gallant« poškodovan od mine ali torpeda, pa je sedaj že v luki. Tekom teh operacij so bile naše vojne ladje ponovno z veliko silo napadene od nemških in italijanskih letal, med katerimi so bili tudi strmomoglavci. Angleški nosilec letal »Illustrious« je bil zadet ter poškodovan in je posadka utrpela nekaj žrtv. Križarka »Southampton« je bila tudi zadeta ter je bilo na ladji nekaj žrtv.

Najmanj 12 sovražnih letal je bilo v teku teh napadov sestreljenih, več pa po-

škodovanih. Naše vojne ladje so svojo glavno nalogo, da prepelejo konvoje iz zapadnega dela Sredozemlja v vzhodnega, po načrtu dovršile. Ti konvoji so vozili važno materialno pomoč v Grčijo.

Poveljnik Bardie zajet na begu

Kairo, 14. jan. s. (Reuter). Uradno poročajo, da so angleška izvidniška letala te dni med Bardio in Tobrukum v poletu samo 15 m nad zemljo opazila skupino italijanskih oficirjev ob obali. Takoj je bil poslan angleški motorni čoln, ki je vso skupino zajel. Ugotovljeno je, da je med ujetniki tudi poveljnik italijanske vojske v Bardii, general Argentino.

Angleži pripravljajo napad na Abesinijo

London, 14. jan. s. (CBS). V angleških uradnih krogi izjavljajo, da doslej angleška vlada ni stavila italijanski vladi še nobenega formalnega predloga, da naj bi Italijani evakuirali žene in otroke iz Italijanske Vzhodne Afrike. Pač pa je dala angleška vlada razumeti, da bi ugodno sprejela tak predlog, če bi ji bil stavljen z italijanske strani.

V dejstvu, da se v angleških krogih sploh govori o možnosti takega sporazuma med angleško in italijansko vlado, povičjo napoved da pripravljajo Angleži najbrž napad na Abesinijo.

Avstralske izgube

Melbourne, 14. jan. s. (Reuter). Avstralska vlada javlja uradno, da znaša skupno število žrtv avstralske vojske v vseh doseženih operacijah v Severni Afriki samo 296. In sicer 31 častnikov in 265 vojakov. Padlo je vsega samo 17 mož, ostali so bili ranjeni.

V poučenih vojaških krogih sodijo, da je nizko število žrtv pripisovati obsežni uporabi oklopnih vozil v vojaških operacijah.

Polkovnik Donovan v Kairu

Kairo, 14. jan. j. (Un. Press.) Semkaj je prispel poseben Rooseveltov zaupnik, polkovnik Donovan.

neugodnega vremena ni bilo mogoče ugotoviti celotnega obsega povzročene škode, toda vse bombe so padle med odrejene cilje in se je iz napadenih objektov dvigal dim, ko so bila angleška letala na povratku. Vsa angleška letala so se vrnila s tega poleta.

Grki pripravljajo frontalni napad

Atene, 14. jan. n. (CBS). Vesti s fronte, ki so jih danes preleteli tukajšnji vojaški krogi, pravijo, da italijansko vojaško poveljstvo zdaj računa z grškim frontalnim napadom proti Valoni, Beratu in Elbasanu. Zaradi tega so odredile evakuacijo prebivalstva iz teh treh mest. Italijani sicer vedno bolj ojačujejo svoj odpor na vseh frontnih sektorjih, toda Grki, ki jim temu prodirajo proti severu in severo-zapadu. Največji pritisk izvajajo vzdolž obale proti Valoni ter od Klisure proti Beratu. Pritisk vzdolž reke Skumbe proti Elbasanu se je v zadnjih dneh zaradi silneze mraza in snežnih zametov nekoliko zmanjšal. Elbasan je vsekakor bistvena točka italijanske obrambe, ker je Tirana, ki leži na odprtem nižinskem terenu, le dobrih 30 km severneje od njega. Če Grkom uspe zavzeti še nekaj dobro utrjenih italijanskih postojank, tim bo pot preko Berata proti Elbasanu odprta.

V zvezi z zastojem operacij na severovzhodnem sektorju fronte so se več rai iz nekkih virov razširile vesti, da so Italijani v protinapadu prislili Grke da so se umaknili iz Podgradca in tim propustili neko strateško zelo važno tčko. V grških krogih so danes te vesti z vso odločnostjo demantirali.

Prvi Rooseveltov uspeh

Reprezentančna zbornica je z veliko vojni glasov izročila zakon za podporo obrambe Zedinjenih držav v razpravo zunanje-političnemu odboru

Washington, 14. jan. j. (AR). Nesoglasje, ki se je pojavilo v reprezentančni zbornici glede vprašanja, ali naj o Rooseveltovem zakonskem osnutku za podporo obrambe Zedinjenih držav najprej razpravlja vojaški odbor reprezentančne zbornice ali pa zunanje-politični odbor, se je včeraj poravnalo z glasovanjem, s katerim je pretečna večina članov reprezentančne zbornice odločila, da bo o zakonskem osnutku najprej razpravljal zunanje-politični odbor zbornice. Razprava o zakonskem osnutku bi se morala pričeti že danes, v zadnjem trenutku pa je bila odložena na sredo.

Kot vzrok za odločitev se navaja preza-poslenost zunanje ministra Cordella Hulla, ki danes pred zunanje-političnim odborom nista mogla dati pojasnil k zakonskemu osnutku.

S tem, da je reprezentančna zbornica s pretežnim številom glasov izročila zakonski osnutek v razpravo zunanje-političnemu odboru, se je usoda tega zakonskega osnutka prav za prav že odločila in je zelo verjetno, da bo prišel iz zunanje-političnega odbora brez posebnih izprememb.

Posamezne politične osebnosti, tako iz krogov protintervencionistov kakor tudi iz demokratskega odnosno republikanskega tabora, se zmerom kritizirajo posamezne določbe zakonskega osnutka. Senator Taft, eden izmed vodilnih članov zunanje-političnega odbora v senatu, se še zmerom zavzema za to, da je treba zakonski osnutek ta-

Finančni minister šutej o finančni politiki države

Govor po radiu — Obtok bankovcev in cene — Kritje izrednih in rednih državnih izdatkov — Zakaj primanjkuje raznih vrst blaga

Beograd, 14. jan. br. Nocoj je govoril po radiu finančni minister dr. Šutej. V svojem govoru, ki so ga prenašale vse jugoslovenske radijske postaje, je zavrnil razne zlonamerne vesti o finančnem položaju države. V uvodu je dejal, da se sicer nasproti dajanju izjav, da pa se toker obrača na široko javnost zaradi tega, da pouči ves narod o dejanskem položaju državnih financ. Povod za to so mu dale razne alarmantne vesti, ki se širijo v zadnjem času in ki so tudi glavna vsebina dveh predstavk, ki sta mu bili nedavno dostavljene. Prva od neke javne ustanove, druga pa od neke gospodarske organizacije. Nadaljeval je med drugim:

Dve predstavki

Prva predstavka govori o pretiranem skoku cen ter trdi, da je glavni razlog treba iskati v porastu obtoka novčanic, ki se je dvignil od 6.9 milijarde din ob koncu leta 1938. na 12.4 milijarde din na dan 30. septembra 1940. To porast znaša torej v enem letu in 9 mesecih 5.4 milijarde din. To da je tipična inflacija, ki se izraža v ogromnih državnih posojilih pri emisijskem zavodu ne samo za izredne, marveč tudi za redne državne potrebe.

V predstavki se nadalje navaja pregled, po katerem je Jugoslavija med sosednjimi neutralnimi državami prva po višini dolgov v emisijskem zavodu, po porastu obtoka in po porastu draginje. Predstavka opozarja na posledice inflacije, ki kompromitira proračunsko ravnotežje, ker izdatki naraščajo, dohodki pa padajo. Državna posojila so izgubila vrednost kot vrednostni papirji, vlagatelji se ubijajo, denar pa se ne teži vrata, marveč se plasiira v nepremičnine ter razne luksuzne predmete.

Pri tem priporoča predstavka, naj bi Jugoslavija po možnosti kopirala angleške metode vojnega financiranja ali pa se vzgledovala na Nemčijo, ki dela nadložne napore, da se izogne inflaciji ter ohrani kupno moč svojega denarja. Predstavka daje recept za vodstvo finančne politike in priporoča štednjo pri izdatkih in prenehanje inflacije. Naglašja, da je treba stremeti za tem, da se ustvarijo novi viri dohodkov po preizkušenih sredstvih, ki pri nas še niso izkoriščeni. Po šablonskem pouku o nalogah emisijske banke predlaga predstavka razne ukrepe, kako naj bi se ustvarila sredstva z odvajanjem posebnega doprinosu iz dobičkov (viškov) in kako naj bi se reducirali civilni izdatki. Nadalje predlaga tudi povišanje stopenj neposrednih davkov, še posebej prispevek za narodno brambo, nove posebne davke ter davek na skupne dohodke in imovino in končno emisijsko notranje posojilo kot klasično sredstvo financiranja v izrednih prilikah. Opozarja, da so za uspeh takega posojila potrebni trije pogoji: zaupanje v nacionalno valuto, zaupanje v državni kredit in zaupanje v denarne zavode. Kot uspešen ukrep za zagotovitev posojila, se priporoča tudi brezobzirna kontrola cen, racioniranje potrošnje in onemogočenje uporabe razpoložljivih denarnih sredstev za kupovanje nepotrebnih dobrin.

Drugo predstavko mi je predložila neka zasebna organizacija. Ta predstavka je manj obsežna po stvarni vsebini, če tudi ima več strani kakor prva. V njej se po obsežnem številnem prikazu o zadolžitvi države pri Narodni banki in o porastu obtoka novčanic ugotavlja obstoj tipične inflacije, tako, da bodo strokovnjaki le s težavo kasneje dovedli državne finance do potrebne sanacije. Pisec te predstavke ugotavlja padanje vlog zaradi bega vlagateljev, dopušča pa, da so tudi zunanji razlogi vplivali na znižanje vlog. Predstavka govori o vplivu inflacije na cene in pravi, da se je draginja začela zaradi inflacije. Recept, po katerem naj bi se popravil ta položaj, je enostaven: preneha naj se zadolževanje države, pri Narodni banki.

„Pri nas inflacije ni!“

Navduel sem vsebinsko oben predstavk zaradi tega, ker je v njih navedeno vse ono, kar se govori po čaršiji in drugod o našem finančnem položaju. Sestavljatelj teh predstavk niso niti resno poskušali dokazati, da pri nas obstoja inflacija in to celo tipična inflacija. Zaradi tega lahko na to njihovo trditev samo odgovorim, da pri nas inflacije ni. Ti ljudje trde, da imamo pri nas novčanično inflacijo in da to vpliva na cene. Prekomerno izdajanje novčanic umetno povečuje kupno moč države, ne pa dohodke posameznika, zlasti pa ne dohodke državnih nameštencev.

Vzroke draginje je treba iskati drugod, v prvi vrsti v zunanje-trgovinskih odnosih. Agrarna država, kakršna smo mi, ki je v pogledu izmenjave dobrin izključno navezana na veliko industrijsko državo, se mora po sili razmer postopno prilagoditi višjemu nivoju cen svojega velikega partnerja. On plača visoke cene zaradi tega, ker dobi po obračunskem tečaju visoke cene za svoje industrijske proizvode, ki jih daje v zameno. Ako se upošteva še slaba žetev, je razumljivo, zakaj so diktirane relativno visoke notranje skupne cene za pšenico in koruzo, ki sta naš glavni proizvod. Te relativno visoke cene vplivajo neposredno ali posredno na povišanje stroškov proizvodnje in na cene ostalih predmetov.

Iz tega pa se še ne da sklepati, da obstoja nujna zveza med cenami in obtokom novčanic. Da take zveze ni, priča tudi dejstvo, da niso v enaki meri narasle cene industrijskih izdelkov in agrarnih proizvodov. Če bi dvig cen rezultiral iz povečanja obtoka novčanic, bi se morale cene pri vseh vrstah blaga sorazmerno dvigniti. Vidimo pa, da se to ni zgodilo.

Špekulacija in psihoza

Psihoze, ki je zavladala, je v veliki meri posledica namerne, brezvestne grabežljivosti nekaterih krogov in špekulacija političnih harangerjev, katerim je malo do reda in mira in ki jim je za osebnostno interese. Da se vidi, kako se vodi taka agitacija, naj navedem samo en primer: razširilo se je vesti, da se bodo vžigalice podražile. Rezultat je bil, da se je potrošnja

vžigalic, ki je znašala oktobra 5.600. novembra 4.900 in decembra 5.000 zabojev dvignila v istih mesecih leta 1940 na 6.200, 6.900 in na 7.000 zabojev, kar predstavlja povečanje za 14.6, 24 in celo 43 odstotkov. Tipična je slika potrošnje vžigalic v Beogradu. Povprečna dnevna prodaja je znašala 45.000 škatlic, ob sobotah in na praznike pa 70.000. Zadnje čase pa se je povzpela pod vplivom te agitacije ne na 70.000 dnevno, marveč na 183.000 dnevno in še danes znaša 100.000 škatlic dnevno, čeravno so bili že izdani ukrepi, da se ta prekomerna potrošnja omeji.

Slični je primer s sladkorjem. Normalna potrošnja znaša mesečno 725 vagonov. Čeravno se izda sedaj mesečno 800 vagonov, sladkorja stalno primanjkuje in to zaradi popravljanja zalog, ker se širijo vesti o pomankanju sladkorja. S sojo je enako. Poprej je znašala potrošnja skupno z živinsko in industrijsko soljo letno 152 milijonov kilogramov, sedaj pa se je dvignila samo potrošnja kuhinjske soli na 290 milijonov kilogramov letno. Po tej poti, prosim vse prebivalstvo, naj ne naseda takim alarmantnim vestem, ker so v vsakem pogledu zagotovljene dovoljne zaloge soli, vžigalic in sladkorja, cene pa so stabilizirane.

Obtok bankovcev

Kar se tiče inflacije ugotavljam, da ne more biti govora o prekomernem obtoku novčanic. Trdi se, da se kupujejo samo nepremičnine, kopiči hrana in druge nepotrebne stvari in da se s tem denar razvrednoti. Take trditve lahko označim za neresne. Vprašanje je, koliko je pri nas ljudi, ki bi lahko tako razmetavali denar. Kar pa se tiče domnevne inflacije v pogledu državnih papirjev, opozarjam samo na dnevna borzna poročila, ki dokazujejo baš nasprotno. Dovolj je opozoriti zgolj na tečaj Vojne škode. Tudi kar se tiče porasta obtoka novčanic, moram popraviti navedbe omenjenih predstavk.

Dne 26. avgusta 1939 je znašal obtok 7.985 milijonov, dne 30. septembra 1940 pa 12.403 milijone. Povečanje znaša pri nas 55.31 odstotka, v Grčiji 56.69, na Madžarskem 57.43, v Turčiji 72 odstotkov. Za nami je le neznatno zaostala Rumunija s 51.31 in Nemčija z 45.51 odstotka. Mislim, da ni treba posebej pojasnjevati, ker je preveč dobro znano, v katere svrhe smo se v naši državi zadolžili, kar je izzvalo znaten porast obtoka. Čuvenje nevtrnosti zahteva velike materialne žrtve. Dana niti časi izključujejo možnost uporabe mimosodobnih šablon in glavna, najtežja naloga vlade in finančnega ministra je prilagoditev finančne politike naglo se spreminjajočim prilikam.

Kritje rednih državnih izdatkov

Ni res, da se zadolžujemo pri Narodni banki tudi za redne državne potrebe. V času od 1. aprila do 30. novembra 1940 smo prihranili na izdatkih, ki so bili predvideni po proračunu na 9.813 milijonov, 821.7 milijona din, pri dohodkih, predvidenih z 9.813 milijoni, pa smo dosegli višek 367 milijonov. Razlika med ustvarjenimi dohodki iz izvršnimi izdatki znaša torej 1.189 milijonov. Ponavljam, da izvirna zadolžitev države pri Narodni banki samo iz posojil za kritje nujnih izrednih državnih potreb, ki so nastale zaradi čuvenja naše nevtrnosti.

Minister je nato sporočil, da je že izdolan nov zakon o državnem računovodstvu in da bo že v najkrajšem času sprejet od vlade in nato takoj uveljavljen. Končal je: »Mislim, da sem bil dovolj jase. Zavedam se svoje dolžnosti v teh težkih časih, ki jih preživlja domovina, in ne morem dovoljevati nobenih nadaljnjih nasvetov »zakrbljenih« gospodarskih svetovalcev, najmanj pa da jih iznašajo na tak način, kakor da nihče drugi razen njih ne vodi računa o prilikah, ki so usodne važnosti za državne finance. Nje bom znal prisliliti k molku, a vsako dobronamerno sugestijo bom radevolje sprejel.

Izgube na morju

London, 14. jan. s. (Reuter). Admirali-teta javlja, da so bile v tednu do 5. januarja v pomorski vojni potopljene skupno samo 4 angleške trgovinske ladje s skupno 16.600 tonami. Zavezniki in nevtralne trgovinske modranice v omenjenem tednu sploh niso pretrpele izgub. Te izgube so najnižje v zadnjih 8 mesecih od maja preteklega leta dalje.

Angleške ladjedelnice izdelujejo sedaj že same, brez ameriških in onih v dominionih, po 20.000 ton novih trgovinskih ladij na teden. Če torej ostanejo angleške ladijske izgube še dalje same na dosedajni višini, jih lahko že angleške ladjedelnice same sproti več nego nadoknadijo.

Menzies pojde v London

Melbourne, 14. jan. j. (Reuter). Avstralski ministrski predsednik Menzies je sporočil, da bo v kratkem odpotoval v Anglijo, ker želi priti v stik s predsednikom angleške vlade Churchillom kakor tudi z drugimi angleškimi ministri. Menzies je pripomnil, da bo njegov obisk v Angliji nedvomno dobrodošel ter dragocen glede na nadaljevanje vojne, za katero je odločen angleški imperij. Za časa Menziesove odsotnosti bo vršil posle avstralskega ministrskega predsednika finančni minister Fadden.

Mraz v Bosni

Banjaluka, 14. jan. o. Po vsej Bosanski krajini je zavladal hud mraz. Davi je bila v Banjaluki temperatura 20 pod ničlo. V drugih krajih vrbaske banovine pa se je gibala celo med 23 in 30 pod ničlo. Snežiti je prenehalo in zamrznilo so vse reke. Promet se za sedaj še normalno razvija.

Zemunska: Pooblaščen v zapadnih krajih, morda tudi nekaj snega, delno oblačno pa v ostalih predelih. Nekaj dežja na primorju. Toplota brez posebne spremembe.

Naši kraji in ljudje

Gradnja mednarodne ceste London-Carigrad skozi našo državo

Doslej je dobra polovica poti že popolnoma dogotovljena, ostali del pa je v gradnji ali pa so dela razpisana

Ljubljana, 14. januarja

Po beograjskem »Vremenu« povzemamo podatke o gradnji trase skozi našo državo mednarodne poti London-Carigrad. Na skupščini mednarodne aliance za turizem je bilo 1. 1932 v Kopenhagenu dogovorjeno, da bo del evropske del mednarodne poti od Londona na Calais, Bruselj, Köln, Frankfurt Dunaj, Budimpešta, Beograd, Sofija do Carigrada. Navedeni del poti bi bil speljan od Carigrada čez Damask, Bagdad in Delhi v Kalkut. Drugi krak pa bi šel od Damaska čez Egipt v Afriko do njene najjužnejšega mesta Capetowna.

Pot od Carigrada do Londona je dolga okoli 3117 km. Na Jugoslavijo odpade 551 km in je to poleg Nemčije najdaljši del poti skozi eno državo. Čeprav je trasa skozi Jugoslavijo mnogi kraji so zahtevali Rumunji, na skupščini v Kopenhagenu, da bi mednarodna cesta šla skozi Rumunijo, češ da se v naši državi v tem pogledu še ni nič storilo.

Predstavniki naše države pa so dokazali nasprotno in prepričali zastopnike drugih narodov, da je Jugoslavija že mnogo storila, da bi bila naša mednarodna cesta čim prej usposobljena za promet. V dokaz temu so navajali mest čez Donavo pri Novem Sadu, mest čez Savo pri Beogradu in rekonstruiran del poti Beograd-Kragujevac in Beograd-Zemun.

Mednarodna cesta vodo skozi našo državo od Horgoša čez Subotico in Novi Sad do Beograda. Ta del poti je končan. Cesto je delalo več domačih podjetnikov v 12 odsekih. Skupna dolžina od Horgoša do Novga Sada meri 203 km.

Na delu mednarodne ceste od Beograda do bolgarske meje so zgrajeni samo nekateri odseki, drugi pa so še v delu. Cesta je zgrajena od Beograda do Avale, od Avale čez Mladenovac in Topolo do vasi Čumića, potem odsek od Čumića do Kragujevca in del poti skozi Kragujevac. Za odsek poti od Kragujevca do Nije so izdelani vsi načrti. Cesta sama pa je moder-

nizirana le skozi nekaj večjih mest, in sicer skozi Jagodino, Čuprijo, Paraćin in Aleksinae.

Na odseku poti od Nije do bolgarske meje je zgrajen del od Crvenega Krsta do Čole Kule, nadalje del od Čole Kule do Niške Banje. Podaljšek od Niške Banje do Bele Palanke je projektiran na popolnoma novi trasi skozi Sise, vasko klisuro (Tesen). Ta odsek je razdeljen v tri manjše, ki so še v gradnji. Vse ostali deli poti od Bele Palanke do Pirota in Caribroda pa je pripravljen za delo. Kakor hitro bodo gnojna sredstva dopuščala, se bodo dela pričela.

Poleg mnogih manjših mostov in propustov, so zgrajeni tudi nekateri večji objekti na cesti od Beograda do bolgarske meje. Sedaj končujejo nadvoze za trošarinsko postajo na poti Beograd-Avala in nad železniško progo v Mladenovcu. Načrti pa so pripravljeni za most na reki Lugu, za mostova čez Kubrsko in Misačo, kakor tudi za most čez Lugomero. Most čez Nisavo v Pirotu je že v gradnji. Že od prej pa je zgrajen most čez Južno Moravo pri Tešici in čezenj bi vodila mednarodna cesta. Za most čez Kutinsko reko pri Neški Banji je prav tako že razpisana licitacija. Čez reko Jerme med Pirotom in Carigradom pa je most že gotov.

Skupna dolžina doslej zgrajene mednarodne ceste skozi našo državo meri 320 km, z odseki, ki so v gradnji pa celotno 376 km. Za ta dela je bilo porabljenih 454 milijonov din. V to vsoto pa niso vrčnani stroški za mostova čez Donavo v Novem Sadu in čez Savo v Beogradu.

Mednarodni dogodki, ki so imeli velik vpliv na svetovno gospodarstvo, prav posebno pa še na gospodarstvo pri nas, so toliko povzeli cene gradiv in delovni moči, da niti približno ni mogoče ugotoviti končnih stroškov za to cesto. Če bi ostale prilike take kakor so bile, potem bi za dovršitev vseh del bilo potrebno le še 220 milijonov din.

Posledice ukinitve nekaterih vlakov

Najbolj bo od danes prizadeta zasavska proga

Z današnjim dnem bo ukinitveni v vsej državi 200 vlakov, v dravski banovini kar 50. Osebnega prometa bo to ukinitvijo vlakov gotovo zelo prizadela. Mnogi kraji bodo izgubili med seboj zveze, ki so jih priključili v svet gospodarske in socialne okoliščine. Iz Zasavja nas opozarjajo na razmere, ki bodo zavladale od danes. Edini dopolnilski vlak bo krenil iz Ljubljane proti Zidancem mostu ob 5.30. Potem ne bo nobenega vse do 13.30. Polnih osem ur nobenega osebnega vlaka v Zasavje. S tem bodo zatisnjeni potniki z Gorenjskega, Notranjskega in Dolenjskega, ki bodo morali obupne čakati na zvezo. Priti bodo morali v nujnih primerih že popoldne v Ljubljano, da bodo lahko jutraj nadaljevali pot. Pa plačati v Ljubljani večerjo, prenočišče in zahtre! To so hudi odloki v takih težkih časih.

V vse Zasavje se vozi iz Ljubljane tudi mnogo uradnikov in uslužbencev, ki so tam v službi. Poslej bodo morali z doma že po 4 uri jutraj, na službena mesta bodo dospeli okrog 6 ure uradno delo pa se začne šele ob 8 uri. Tak napor ubija živčno in duševno. Vlakovnih zvez iz Ljubljane na službena mesta se poslužujejo iz socialnih in družinskih razlogov. Poslednji odlok o ukinitvi vlakov jih grozovito prizadene.

Ukinjena je tudi popoldanska rezerva, ki je vozila iz Ljubljane proti Litiji ob 12.45. Mnogi stanovniki ob progi Ljubljana-Litija so se vozili doslej domov na kosilo in so se vračali v Ljubljano z vlakom, ki je prišel tja ob 15. uri. Zdaj je tak cenejši način življenja onemogočen stotinam dijakov in uradnikov, pa tudi delavcem in obrtnikom.

Nujno bi bilo potrebno obdržati vlake, ki so vozili iz Ljubljane proti Zasavju ob 7.55 uri in ob 12.45 ali pa vsaj preloži odhod prvega vlaka za kakšno uro. Vrniti bi bilo treba tudi rezervo, ki se je vračala iz Litije ob 14.28. Vsi ti vlaki so bili doslej

vedno polni. Tu je bila ukinitve gotovo premalo premišljena. Nič pa ne bi nasprotovali potniki proti Zasavju, če se ukine rezerva, ki vozi od Ljubljane do Zidanega mosta ob 18.15. Naslednji vlak vozi le pol ure za rezervo. Zdaj naj bi ostal vlak ob 18.45, rezerva pred njim se naj ukine. Ostanje pa naj ostali vlaki, za katere prosijo prizadeto prebivalstvo. Vemo, da je treba v današnji dobi upoštevati sto tehničnih in važnih razlogov naše železniške uprave. Toda treba je vendarle tudi do skrajnih možnosti upoštevati potrebe in težnje velikega števila potnikov.

Pogreb Ivana Vrtačnika

Zagorje, 14. januarja

Pogreb uglednega narodnega in javnega delavca Ivana Vrtačnika je izprizal veliko hvalažnost prebivalstva daleč naokrog do moza, ki je v svojem življenju sori res mnogo dobrega. Kljub hudemu mrazu se je v nedeljo zbralo v St. Lambertu toliko pogrebcev, da prijazni kraj še nikoli ni videl tolikšnega pogoja. V dolgi spoved so se uvrstili številni predstavniki, tako predvsem Sokoli s praporom iz Zagorja, kjer je bil Vrtačnik ustanovitelj društva, gasilske čete iz raznih krajev pa so se uvrstile za praporom zatorskih gasilcev iz Zagorja, Save, Litije in od drugod so prišli pogrebci, pevci litijske »Lipe« so se pripeljali z zastopstvom litijske občinskega odbora pod županovim vodstvom. Tudi številni venci raznih krajev in društev so bili ganljive priče spoštovanja do pokojnega bivšega župana, ki je bil res pravi oče svoje občine. Kakor je »Jutro« beležilo, so se nekateri nasprotniki močno prizadevali, da bi St. Lambert izgubil svojo napredno veljavnost. Zato je bila občina pred leti ukinitvena, porazdelili so jo na tri okolišne občine, in sicer je pripadel prvi del Zagorju, drugi del Litiji, ostanek pa Va-

čam. Nova občinska meja je bila potegnjena tik pod Vrtačnikovo kmetijo, ki je prišla v zagorsko občino. Kakor koli, ukinitve šentlambertske napredne občine ni mogla zabrisati Vrtačnikovih zaslug za rodni kraj.

V slovo so vrlenu možu zapeli združeni domači pevci in gostje. Ob grobu je spregovoril v imenu zagorskega Sokola br. Polde Mrnuh, ki je lepo orisal čelo in življenje vnetega sokolskega brata Janca. Pokojnemu članu in podporniku se je ob grobu zahvalil zastopnik gasilcev domači šolski upravi Jarnovič. Ko so pevci zapeli poslednjo žalostinko so se nad krsto sklonili praporci. Slovo ob grobu je ganilo vse prisotne do solz. Še dolgo bo živel v teh krajih spomin na gledanega gospodarja in poslednjega župana hribovske občine.

Franc Pušnik †

Celje, 14. januarja

Na Teharju pri Celju je umrl davi v 73. letu starosti ugledni posestnik g. Franc Pušnik. Pogreb bo v četrtek ob 15. Rodil se je 19. novembra 1868 v Bezovici pri Vojniku kot mlinarjev sin. Zgodaj je izgubil očeta in kot najstarejši med tremi brati je moral poskrbeti za svoj obstanek. Odsel je v Celje in se tu izučil v čevljarški obrti. Ko je odslužil vojaške, se je v Celju osamosvojil. Takoj je začel marljivo sodelovati v narodnih društvih kot član in odbornik. Že pred vojno je bil na nacionalni

listi izvoljen za občinskega odbornika v celjski okoliški občini. Tudi po vojni je bil na napredni listi izvoljen v okoliški občinski odbor.

Leta 1912. je z drugimi narodnjaki ustanovil gasilsko društvo v Gaberju kot strogo slovensko organizacijo. Slovenski značaj društva in slovensko poveljevanje pa takratnim narodnim nasprotnikom nista šla v račun. Zato so narodni nasprotniki ponudili Pušniku večjo denarno pomoč, samo da bi gasilno društvo v Gaberju uvedlo nemško poveljevanje. Pušnik je kot zaveden naroden mož odločno odklonil vsako vabo. Bil je od 1912 pa vse do 1927 načelnik društva. Ko se je preselil iz Gaberja na Teharje, ga je društvo izvolilo za častnega člana.

Od ustanovitve kreditne zadruge »Lastni dom« pred vojno je bil njen član. Že mnogo let pred vojno je sodeloval pri Družbi sv. Cirila in Metoda. S pokojno soprogo je rad pomagal povsod, kjer je šlo za narodno stvar. Zaradi svoje značajnosti in poštenosti je bil močno priljubljen. Od otrok, ki jih je vzgojil strogo v narodnem duhu, živijo štirje: Antonija je poročena s posestnikom Alojzjem Gmajnerjem v Vojniku, Marica je soproga carskega inspektorja Lovra Miklavčiča v Mariboru, Fani je soproga kapetana I. Živka Panteleja v Štipu, Ciril pa je uradnik Apenička in gledajo marljivo sodelavec pri Sokolskem društvu v Celju.

Francu Pušniku bomo ohranili časten spomin, svojem naše iskreno sožalje!

Bonačeva Moly razstavlja svoje slike

Posebno okoli Božiča dobe trgovinske izložbe za marsikoga poseben čas. Sem med tistimi ljubitelji, ki pazljivo zasledujejo dan za dnem zboljševanje okusa naših izložbenih aranžerjev. Poseben pomen prav na tem področju ima za marsikoga izmed nas leva knjižna umetnine in modne novosti. Zato je tudi marsika-

Dažte mi 3 metre samoverznic!

Kdo bi tako kupoval, namesto da bi vprašal po kakovosti! Pri nakupu žarnic zahtevajte izrecno le kvaliteto TUNGSRAM-KRYPTON žarnico:

Ista da več sončnim žarkom podobne svetlobe in porabi pri tem mnogo manj toka!

BOLJŠA LUC, MANJŠI STROŠKI!

teri aranžer že nekako primoran, da spreminja okolje prav pri teh razstavljenih predmetih in bote poživila svojo izložbo tudi s kako podobo ali likom več ali manj nadarjenega samouka.

Včasih nas preseneti kaka prav dobra slika dotle neznanega stvaritelja, ki mnogo obeta, ko pa zapusti slika svoje mesto, utone z njenim nastankom tudi avtorjevo ime. Malo imamo mecenov, ki bi imeli poleg bogastva še čut za stvariteljsko moč skritih talentov. Kako malo nas je in kako »revni« smo, da nam zovorno priča ravno v teh dneh primer ene zadnjih knjig o slovenski likovni, ki jo je založnik — kljub majhni nakladi (1200), večina je bila prodana že v subskripciji — bil »primoran« izdati poleg slovenskega še v tujem jeziku.

Ta misel me je spreletala, ko sem prvič ugledal podobo, na prvo oko precej slabo zlahtnim barvnim odtenkom. Jakačeve palete — podoba nove slovenske slikarice Moly Bonačeve.

Nasmejana in polnih lic pa prav živahna temperamenta mi je radostno pripovedovala, kako jo sili srčno hotenje, da ustvarja po svojem prirojenem občutku, tako, kakor ji narekuje oči in mlado srce. In prepričal sem se, da ti njena življenja od slikarstva sega že daleč nazaj v detinstvo in da že v dobi njenega šolskega pouka kažejo risbe vse vrline nadarjenega učenca našega sivolasca.

V dveh izložbah uveljavljeni ljubljanski trgovin je razstavila drobna Moly svoji podobi. Obe sta slikani v olju in marsikateri bi ju zamenjal za deli kakega zelo nadarjenega učenca našega sivolasca.

akademika. Zakaj bi tajil, da sem imel ob opazovanju potez in nanašanju barv Molynega čopca hudomušen domislek, da bi lahko nekdo premišljeno napravil izrez iz ene teh slik in bi ga nato spretno falzificiral z značilnim podpisom iz »sedanjih dni« našega mojstra, nato še malce patiniral s pepelom mecesnovnega lesa in z nečističenim voskom: pa bi prav lahko prevaril marsikoga. (Ne morem si kaj, da ne bi zapisal, da imam ravno tu neko skrivno misel, ki je pa ne izrečem: prepričan pa sem, da prinese čas prav gotovo rešitev nekaterih zanimivih pojavov zadnjih dni... Bomo videli!)

Kljub nekaki sličnosti Molyneva račeta z barvnimi odtenki našega častitljivega mojstra mi izpoveduje nadarjenka, da ni nikoli hotela slediti njegovim umetnim stopinjam. Prav gotovo je ma'a Moly zelo nadarjena in želim ji iz dna srca, da bi dosegla svoj smoter — šolanja na umetnostni akademiji. In mogoče dobe te moje vrste vendar svoj odmev pri našem našem mecenu, ki bi takim mladim talentom prinesel do nadaljnjega študija. Prepričan sem: kdor koli bi p. mag. takim nadarjenecem, bi ne bila njeno-va žrtve zaman. Mnogo se rodila v zadnjem času slovenska umetnost s pomočjo javnih ustanov, pa bi se moroče našel tudi kak vir, da se pomore skritim talentom. Da so besede, ki sem jih napisal o slikah Bonačeve Moly, iskrene, potrjita njeni tihožiti, razstavljeni pri Ketteju na Aleksandrovi cesti in v izložbi Tiskovne zadruge v Selenburgovi ulici.

E. JUSTIN, slika-grafik.

Nepričakovan konec mlade ljubezni

Zaradi ljubosumnosti je pretepel svojo izvoljenko, a je bil na zahtevo njenih sorodnikov izgnan iz države

Požarevac, 13. januarja. Na neobičajen način se je končala te dni ljubzenska zgodba med mladim Bolgarom Peko Genčevom in njegovo izvoljenko Nadeždo Kostovljevo, ki sta s svojim begom iz rodne kraja v Bolgariji vzbudila splošno zanimanje. Vzrok njune bega je bil ta, da Genčev oče ni hotel imeti za snaho revne Nadežde.

Mladi begunc Genčev je star šele 18 let, njegova izvoljenka Nadežda pa 15 let. Po pobegu od doma sta več dni tavalja po gozdovih in končno prišla do Nadeždinih sorodnikov v Požarevac. Tam namreč prebiva več bolgarskih emigrantov. Mlada zaljubljenca sta se v novem kraju kmalu udomachila.

Pred kratkim pa se je zgodilo nekaj, kar je ljubezen mladih zaljubljenecv omajalo. Za Nadeždo so začeli gledati tudi drugi mladeniči in ji na vse načine dvorili. Tako je neki večer podjeten fant stopil pod njeno okno in ji zaigral na vijo-

lino. Genčev je šel pred hišo, da bi dobil zaljubljenega trubadurja: Fant pa jo je že prej popihal. Svojo jezo je nato Genčev stresel nad Nadeždo in jo tako pretepel, da so morali posredovati njeni sorodniki. Zapodili so ga iz hiše, Nadeždi pa prepovedali sestajati se z njim.

Ko jim je zagrozil, da se bo zaradi tega maščeval, so šli Nadeždini sorodniki na policijo in zahtevali, da Genčova izženejo v Bolgarijo. Policiji se je po dolgem iskanju posrečilo najti zaljubljenega mladeniča. Odvedli so ga v Niš, od koder ga bodo poslali pod streho njegovega očeta. 31.20. Izmed Sokolijev je bil prvi Vrbnjak Ludvik 4.57, 2. Zavrnik Alfonz 5.10, 3. Kajžnik Mirko 5.34. — Po tekmal je starosta dr. Salamon objavil tekmalcem rezultate in jim k lepim uspehom čestlita. Popoldne so bile v Mestnem vrhu tekme v likih, o katerih pa bomo še poročali.

Kakor povsodi je Paula Wessely tudi v Ljubljani doživela popolen uspeh v filmu „NJENO ŽIVLJENJE“

KINO MATICA, tel. 22-41.

Predstave ob 16., 17., 19. in 21. uri.

Kulturni pregled

Roman „Doberdob“

V kopici novih slovenskih knjig, ki smo jih dobili ob koncu leta, bo marsikateri čitatelj najprej izbral »Vojni roman slovenskega naroda«. Prežihovega Voranca knjigo »Doberdob« (Naša žal žba v Ljubljani, 1940, 408 str., oprema arh. Bojana Stupice). V sedanjih dneh je le malo ljudi, ki jih ne bi zanimala vojna kot polav elementarne in usodne važnosti, kot ogromen vrtnec narodnih, socialnih in osebnih usod. Svetovna vojna 1914 do 1918 je nagradila v vseh evropskih slovstvih mnogo vojnih romanov in novel, katerih največji del ima še sedaj samo še dokumentarno veljavo: le malo teh stvaritev bo tudi v bodočnosti opravilo prvotni sloves. Sedaj, ko se razvija pred nami drugo dejanje iste žalostne človeštva, se zdi, da bodo pravi vojni romani dobe ki se je začela l. 1914, spisani šele v neznanji bodočnosti, ko bo končan daljnosežni proces, čigar vulkanske delovne je čutimo v prejšnji in sedanjih vojni, v ruski in španski revoluciji, prav kakor v velikih gospodarskih in političnih krizah več kakor dvajsetletne pavze med dvema imperialističnima vojnoma.

Dotle ostanjejo vsi vojni romani samo pričevanja o doživetih razvojni fazi itega zgodovinskega procesa. Roman Prežihovega Voranca je v tem pogledu posebno značilen časovni dokument. Spodnji naslov: »Vojni roman slovenskega naroda« je malce preohlapen in več obeta kakor pa daje Roman s tako širokim programom bi moral zajeti tudi življenje našega ljud-

stva v zaledju, obdelati z epičnimi sredstvi vso narodno in socialno problematiko. Slovencev v tem času, ustvariti z nekako nadčasovnega, kar moči objektivnega vidika sintezo vsega, kar je v prelomnem razdobju vojnih let naš narod gibal in vznemirjalo. Ne samo socialni prostor, tudi idejni vidik Prežihovega Voranca je za tako sintezo preozek in prečnjo enostranski. Za roman te vrste ostaja Tolstojeva epopeja »Vojna in mir« še vedno veliki vzor.

Prežihov Voranc je vojno problematiko slovenskega naroda snril v največje epično kratko, ki je mogoča. Izbral si je nekaj oseb, preprostih črnovalnikov in jih potlej spremlja po vseh peripetijah njihove vojne usode: od življenja pri bataljonu št. 100, preko bojev na Doberdobu in življenja v proslulem taborišču Lebringu tja do judenburškega upora. Šele tu so njegove osebe dozorele v upornike, v ljudi dejanja, ki jemljejo nase skrb za usodo vsega naroda in ki se žrtvujejo, da bi skrajšali vojno morijo in omogočili prihod novega, boljšega in pravičnejšega sveta. Ti preprosti črnovalniki postanejo na mah nosilci narodne in socialne revolucije. »Mi smo od tam«, pravi na str. 321 korporal Hafner, »kamor glejalo stoti čel in zato imamo večje dolžnosti. Predvsem moramo mi začeti. Druzi, ki bodo prišli za nami, bodo morda že boljše delali kakor mi...« Vodilna ideja romana se kaže v vseh jasnosti šele ob koncu knjige, v »Judenburgu«. Sami preprosti ljudje, za-

stopniki brezlične ljudske množice, skušajo sprožiti vzmet velike revolucije, ki naj prinese zaslaneno novo življenje. Slovenski revolucionarji občutijo, da so v svojem prizadevanju osamljeni: inteligentna stoji ob strani, bodisi zaradi oportunitizma, bodisi iz strahu pred demonio prevrata. Hafner se malo pred eksekucijo takole zahvaljuje kuratu Novaku in oficirskemu namestniku Daku: »Čeprav niste šli z nami, je že to veliko, da niste šli proti nam. V našem imenu se bomo vsem tistim oficirjem, ki so morda v srcu bili z nami a si niso upali nastopiti...«

Prav to pa kaže, da s takega zornega kota opazovani položaji slovenskega naroda med svetovno vojno ne more dati snovi za resnični vojni roman slovenskega naroda. Iz epičnih pojavov in iz njihovega rola oseb, ki jih je vojni viher vrzel kakor listje na isti kup, ni mogoče zgraditi romana kolektivne usode, ki bi lahko do kraja prebrčal. Ne morem se spuščati v razlajanje, ali pisatelj pravilno opusile ozadje judenburške upora; daje mu pa izreden pomen kot ponesrečenemu začetku velikega prevrata, porojenega prav tako iz semen nove narodne ideje, kakor iz semen ruske revolucije. Že prej je Davorin Ravljen v svoji »Črni vojni« obdelal snov, ki jo je Prežihov Voranc zagrabil v »Doberdobu« z večjimi epičnimi prijemi in zgetel na širši ploskvi. Pričakovani veliki vojni epos slovenskega naroda pa žal tudi z »Doberdobom« ni bil ustvarjen.

Vzlic temu, da roman »Doberdob« tudi po tehnični obdelavi in po stilističnih kavalitetah zaostaja nekoliko za odličnimi novelami v knjigi »Boj na požirav« in za najboljšimi stranmi »Počganice«, je vendar delo, ki smo ga po pravici veselili.

Prav kakor prvi roman iz svetovne vojne v evropski literaturi, Barbusov »Ogenj«, je tudi »Doberdob« spisan z vidika preprostega vojaka, na katerem vsekdar leži največja teža vojne. Tudi ta roman je prežet z vero v dostojanstvo človeka, ki je lahko dano slehernemu, tudi zavrženemu človeku. Iz »Doberdoba« vidimo, koliko abotnega nasilja, sadizma, hudobnosti, omejenosti in neumnosti akumulira vojna; z druge strani pa vidimo nasproten tok: rast tovarštva in čustva med sebojne povezanosti, vzročen nezadržnega hrepenenja po miru, po urejenem življenju, po redu in pravičnosti. Tisti, ki obnavljajo barbarsko misel, da je »vojna normalno stanje človeštva«, zatrdno ne gledajo nanno z normalnega človeškega vidika, čeprav si pomagajo s teorijo, da je človek navadna robarska zverina in nič več. Nadalje nas »Doberdob« znova prepričuje, na kakšni nemogoče povezani, trili, lažnjivi, npravo gnili podlagi je slovena tista avstrijsko-ohrska skupnost, ki naj bi zanj narod z navdušenjem krvaveli.

»Doberdob« Prežihovega Voranca je razdeljen v štiri dele: Mečtem ko nas prvi (»Črna vojska«) seznanja z vojaškim življenjem pri bataljonu sumljivcev in nezanesljivcev, kamor se natepajo razni ljudje iz vseh vetrov Avstrije, je drugi del (»Doberdob«) epično zelo razgibana podoba bojev okrog hriba Sv. Mihaela na Krasu. Tretji del (»Lebringu«) in četrti (»Judenburg«) pomenita nekaj crescendo uporiških idej, ki sovpadajo z notranjim slabljenjem in razpadanjem nacionalne in socialne gmile habsburške monarhije. V romanu je mnogo lepih mest, značilnih, dobro spisanih prizorov in epizod, na pr. Stefančev erotični doživljaj, Ručgajeva smrt, požiranje kruha v Lebringu, Peco-

vičeva in Janodina usoda, smrt Matejčuka in Kašula, opis usodne noči v Judenburgu, opis justifikacije itd. Zdi se samo, da so ponekod dogodki preveč nakopičeni in da zato roman marsikje »ne diha«; osebe so ponekod preslabotno karakterizirane, reportažno-opisni slog marsikje zmaguje nad čisto epiko. Filologi bodo lahko natakili na pero nekater napake in pravopisne nedoslednosti, vsak čitatelj pa si je želel pri branju skrbneje korektore (težka napaka na str. 126 je bila v večjem delu naklade popravišana). »Doberdob« bo še dolgo čitan kot edino večje pripovedno delo, v katerem bo preprost slovenski človek spoznal svojo usodo med veliko vojno.

Mariborsko gledališko pismo

Trije eksperimenti. Cankarjeva satirična komedija »Za narodov blagor« je doživela presenetljiv uspeh. Močnejša je bila, bolj primaknjena ko vse predstave pred leti na mariborskem odru. To sijajno Cankarjevo obtožbo fraze in jarih povkvarjenec je izobilkaval režiser Joško Kovič s smotno izločitvijo dramatično manj važnih mest v žarko odskočno umetno. Četudi je Cankar z igranostjo bistri- no projekiral vanjo vse te počasno skri- venčne podobe v značilno okolje naše polpreteklo dobe, so vendarle v tej pred- stavi čudovito zaživele tiste vekotrajne posebnosti, tisti nastavki, ki jim je od- merjena stalna prečnost, ki sega čez časovni okvir.

J. Kovič je spretno zanimal ob čerih naturalizma in karikature. Njegova no-

Iz Celja

— **Plačilo običajnih davčnin.** Mestno poglavarstvo v Celju opozarja lišne posestnike in lastnike vozil, da so 1. t. m. zapadli v plačilo 5-odstotni najemniški vinar in 2-odstotna kanalska naklada za letošnje prvo četrtletje, vodarstva in številna za davčnine na vozila. Stranke naj plačajo za padle obroke zanesljivo do 10. februarja pri mestni blagajni. Po preteku tega roka bo mestno poglavarstvo zaračunalo 6-odstotne zamudne obresti. Plačila, ki bodo po preteku 6 tednov od dneva dospelosti zaostala, bodo izterjana z izvršbo.

— **Novi val mraza** je zajel tudi Celje in celjsko okolico. V ponedeljek jutraj so kazali topolmeri v Celju 20 do 21 in v okolici 21 do 22, včeraj jutraj pa v Celju 19 do 20 in v okolici 20 do 21 stopinj pod ničlo.

— **Uničevanje vrabcev.** Mestno poglavarstvo razglasi: Kmetijske poskusne in kontrolne postaje v Ljubljani je izdala okrožnico o zatiranju vrabcev ter vabi kmetovalce, vrtnarje in lastnike vrtov, da tega škodljivca čim bolj uničujejo. Pokončevanje se izvršuje z uničevanjem jajc in gnezdi, s postavljanjem umetnih gnezdišč in valilnic, v katerih uničujejo naseljene vrabce, in z uporabo raznih lovnic. Navodila o zatiranju vrabcev, ki jih je občina razmnožila, se dobe brezplačno na mestnem poglavarstvu v sobi števil 47.

— **Na bogoslužje** v nedeljo 19. t. m. bo ob 9. v pravoslavni cerkvi sv. Save v Celju služba božja, ob 10 pa blagoslovitev vode. Blagoslovitev vode bo tudi v soboto 18. t. m. na Krstov dan v cerkvi. V soboto 18. t. m. in nedeljo 19. t. m. po polodnevno bo blagoslovitev stanovanj pravoslavnih vernikov.

— **Dijaki kuhinji na meščanski šoli** v Celju je pokril mesarski mojster g. Matija Eših v Celju 200 din namesto venca na grob poštnega upravnika v p. g. Antona Mirmika v Celju. — **Dijaki kuhinji** gimnazija pa sta poklonila 200 din ljubitelja dijakov g. Rencic iz Dravograda in Rudolfa Goleš, slaščičar v Celju, ob priliki prijateljskega večera.

— **Rozalijo Kaciankovo** iz Malega Dolca pri Vitanju, ki je, kakor smo že poročali v ponedeljski izjavi »Jutra«, izdihnila v soboto jutraj v Kvasovem hlevu na Zg. Hudinji pri Celju, kjer je preročevala s svojim šletnim sinčkom, so pokopali na bolniškem pokopališču.

Iz Maribora

— **23.4 stopinj C** pod ničlo smo imeli v noči na torek v Mariboru. Tezenska vremenska postaja napoveduje za mariborski okoliš po večini jasno, mrzlo in stanovitno vreme.

— **Maribor brez zveze z zagrebščim** brzim vlakom. Z današnjim dnem ne bodo imeli Mariborčani, ki potujejo proti Zagrebu, več priključka z brzim vlakom proti Zagrebu iz Zidanega mosta. Prav tako je ukinitelj edini direktni brz vlak iz Zagreba proti Mariboru. Naš obmejni Maribor je s tem v pogledu železniških zvez zelo prizadet.

— **Mariborski dramski ansambl** bo gostoval v Ljubljani. Dne 22. t. m. bodo gostovali v ljubljanski dramatični mariborski gledališki igralci z znamenito odrsko sliko M. Gorkega »Na dnju«. Mariborskim igralcem želimo ob priliki tega gostovanja čim lepšega uspeha. Ljubljanski dramski ansambl bo pa pozneje gostoval v mariborskem gledališču »Romeo in Julijec«. V vrstah kulturnega Maribora je za gostovanje ljubljanskega ansambla veliko zanimanje. Zeleti je, da bi se obojestranski gostovanji pretvorili v pomembni narodno-kulturni manifestaciji.

— **Koncert slovenske mladinske klavirske glazbe** bo danes ob 20. uri v dvorani »Narodnega doma«, ter je pričakovati številni obisk v ozirom na zanimivost sporeda, saj bo najnovejša skladba naših domačih skladateljev izvajala priznana pianistka ga. Marta Osterc-Valjalo. Predpobjaja vstopnice in trgovini Karen. (—)

— **Knjižnica Delav** ke zbornice v Mariboru je izposodila lani 40.338 knjig (6.61 več kakor v leto 1939), od teh znanstvenih 1621 (430 več), slovenskih 19.516 (4330 več), srbohrvatskih 950, nemških 19.735, v drugih jeziki 137.

— **Mariborski pravoslavci** so se poslovnili od starega leta. Predsednišim so se pravoslavni verniki v Mariboru polnoštevilno udeležili tradicionalnega slovesa od starega leta v kavarni »Jadrane«. Kavarniški prostori so bili nabito polni. Za prijetno razpoloženje je poskrbela gošča, pevec izborni izveščanec kvinteta in siloviti silvestrski spored. Narodna kola so povzročila prijetno razpoloženje. Opoino so si navzočni ob udarcu na gong iskreno voščili novo leto. V velikem številu so pričakali novo leto skupno z mariborskimi pravoslavni verniki tudi oficirji mariborske

garnizije z mestnim poveljnikom generalom M. Parcem na čelu.

— **Dr. N. Preobraženski** je predaval prednočnim in Ljudski univerzi o L. N. Tolstoju. Predavanje je bilo mišljeno kot spoznanje počastitve 30letnice smrti velikega misleca. Očrtal je podrobno Tolstojev filozofijo in delo. Med občinstvom je prevladovala naša srednješolska mladina. Odlični predavatelj univ. lektor dr. N. Preobraženski je bil deležen toplega priznanja.

— **Dobro srce Brezja.** Vzgladno človekoljubno delo RK v Brezju je naši javnosti dobro znano. Na obilnem zboru, ki ga je vodil zaslužni predsednik g. Avguštin Škerbič, sta poročala poleg predsednika tudi marljiva odbornika g. Ušić in Krump. Dohodkov je bilo lani 28.692 din, izdatkov pa 24.840 din. Vrednost inventarja je 31.432 din. Samarjani so izvršili 53 prevozov. Prvo pomoč so nudili 218 osebam. Razen tega je bilo obdarovanih 88 revnih otrok. Pri volitvah je bil po večini izvoljen dosežanji o bor. ki zasluži za svoje vzorno delo tople priznanje.

— **Namesto venca** na grob blagopokojne g. Korenčanove je daroval tuk Zveza upokojenih častnikov, vojaških uradnikov, njihovih vdov in sirot v Mariboru pre-

ko našega uredništva dan 100 za zimsko pomoč. — Namesto cvetja na grob pok. E. Illica je daroval g. Janko Serbec, predsednik okrožnega sodišča v poklju, 100 din za Sokolski planinski dom na Pohorju.

— **Drage svinje.** Natakari Maica Goljotova si je zaradi nekake zaiostnega dogodka brisala na Aleksandrovi cesti solze z žepnim robcem. Pri tem je popolnoma pozabila na dva tisočaka, ki sta bila zavita v robcu in ki ju je izgubila. Najhitrejši se bo pač pošteno izkazal, če vrne hudo prizadeti natakari denar preko policije.

— **Drzni vlomilski zlikovci** o se vtihotapili v stanovanje gostinčarja Martina Polaka na Aleksandrovi cesti 79. Odnegli so iz nočne omarice 16 karatno zlato moško dvokrovno uro, vredno 2000 din, zlato moško verižico, vredno 750 din, nekatere druge predmete, 1500 din vredno žensko uro, zlato zapestnico, vredno 800 din. Potem so se spazili še v sosedno sobo Terezije Kukovecove, iz katere so odnesli drobiža za 100 din in srebrni obesek. Niso pa imeli sreče v sobi tekstilnega tehničarja Matjašiča, ki stanuje kot podnajemnik v omenjeni hiši, ker niso ničesar našli. Za zlikovce, ki so povzročili skupno škodo okoli 7000 din poizveduje policija.

Gospodarstvo

Naraščanje državnih dohodkov

Finančno ministrstvo objavlja običajni mesečni pregled o gibanju državnih financ v novembru. V tem mesecu so znašali vsi državni dohodki (brez dohodkov banovine Hrvatske) 1566 milijonov din nasproti 1243 milijonov v novembru prejšnjega leta in 1136 milijonov v novembru 1938. Poudariti pa je treba, da so v teh dveh primerjalnih letih upoštevani tudi dohodki, ki so sedaj odstopljeni banovini Hrvatski. Nasproti zadnjemu novembru pred izbruhom vojne znaša torej povečanje dohodkov okrog 40%.

V novembru so dosegli dohodki od neposrednih davkov 407 milijonov din, to je za 28,2 milijona din več nego v prejšnjem novembru in za 100 milijonov več nego v novembru 1938. Pri tem pa je treba upoštevati, da v znesku 407 milijonov niso všteti dohodki onih neposrednih davkov, ki so odstopljeni banovini Hrvatski. Tudi niso všteti dohodki za narodno obrambo: sklad.

Čeprav so banovini Hrvatski odstopljeni številni dohodki od trošarin in taksi je znašal v novembru donos trošarin 105 milijonov (za 5 milijonov več nego v prejšnjem novembru in donos taksi 139 milijonov (za 29 milijonov več); donos carin pa je dosegel 93 milijonov (za 16 milijonov več) in donos monopolov 254 milijonov (za 66 milijonov več).

Med državnimi podjetji zaznamujejo železnice najpomembnejše povečanje dohodkov, saj so znašali železniški dohodki v novembru 420 milijonov nasproti 284 in 243 milijonov v novembru zadnjih dveh let.

Dohodki pošte, telegrafa in telefona so narasli na 55,5 milijona din (za 13,2 milijona din več nego v prejšnjem novembru), dohodki od rudnikov 25,1 milijona din (za 9,5 milijona več) dohodki gozdov 8,1 milijona din (za 0,8 milijona več) in dohodki od državne rečne plošve 8,3 milijona din (za 2,3 milijona več).

Za prvih osem mesecev tekočega prora-

čunskega leta (april-november) so državni dohodki izkazani z zneskom 10.181 milijonov, kar je za 3,7% več nego je predvideno v proračunu za leto 1940/41. In za 1946 milijonov ali za 23,5% več nego v istem razdobju prejšnjega leta.

V prvih osmih mesecih so znašali dohodki od neposrednih davkov 2126 milijonov, to je za 175 milijonov več nego v prejšnjem letu. To povečanje je doseženo, čeprav so se dohodki od splošnih neposrednih davkov in izrednih neposrednih davkov zmanjšali v primeri s prejšnjim letom za 175 milijonov, kar je v zvezi z okolnostjo, da je znaten del teh dohodkov odstopljen banovini Hrvatski. Zato pa so se v izrednem obsegu povečali dohodki od davka na poslovni promet, in sicer na 914,5 milijona din, to je za 340 milijonov ali za skoro 60% več nego v prejšnjem letu.

Donos trošarin je znašal v teh osmih mesecih 817 milijonov (za 100 milijonov več) donos taksi 1030 milijonov (za 171 milijonov več), donos carin 757 milijonov (za 101 milijonov več) in donos monopolov 1816 milijonov (za 332 milijonov več).

Med državnimi podjetji zaznamujejo železnice v teh osmih mesecih 2593 milijonov din dohodkov (za 859 milijonov več), pošta, telegraf in telefon 438 milijonov (za 70 milijonov več), rudniki 183 milijonov (za 63 milijonov več) in direktna rečne plošve 68 milijonov (za 30 milijonov več). Le državni gozdovi zaznamujejo zmanjšanje dohodkov na 48 milijonov (za 2 milijona manj).

Če upoštevamo, da so znašali državni dohodki v osmih mesecih 10.181 milijonov kar je, kakor rečeno, za 3,7% več nego je predvideno v proračunu, tedaj lahko s sigurnostjo računamo, da bodo v celotnem proračunskem letu 1940/41 državni dohodki zlasti glede na najnovejšo novljanje davkov proračunski predviden znesek 14,7 milijarde din.

Finančno ministrstvo o oskrbi s sladkorjem

Že v nedeljski številki smo poročali o pomankanju sladkorja, ki se je pojavilo na trgu in zlasti o neenaki oskrbi s sladkorjem, ki je nastala zaradi tega, ker dobivajo mnogi veletrgovci, ki oddajajo blago detaljstom, manjše količine sladkorja kakor v lanskem letu, medtem ko so se na drugi strani pojavile v veletrgovini s sladkorjem nove tvrdke in zadržane ustanove, ki se prej niso bavile s prodajo sladkorja na debelo.

Tudi beograjska »Politika« se v nedeljski številki bavi s tem vprašanjem in ugotavlja, da v posameznih dneh pri trgovcih sploh ni čobiti sladkorja. Tudi trgovaški trgovci se pritožujejo, da dobivajo manj sladkorja nego lansko leto, nekateri celo za 50% manj. »Politika« sklepa iz tega, da je tu v zvezi s speculacijami, in navaja v tej zvezi vesti o nameravanih povišanjih cene sladkorja.

Pojasnilo finančnega ministrstva

V včerajšnji številki pa objavlja beograjska »Politika« pojasnilo, ki ga je listu poslalo finančno ministrstvo. To pojasnilo najprej ugotavlja, da pri nas ne obstoja kartel sladkornih tvornic, temveč prodajna centrala za sladkor pod neposrednim

nadzorstvom finančnega ministra. V upravnem odboru te centrala so zastopniki vojnega, kmetijskega, trgovskega in finančnega ministstva. Nadalje ugotavlja, da niso resnične informacije, češ da bi tvornice sladkorja dajale letos v promet manjše količine sladkorja, ker pričakujejo povišanje cene. Finančno ministrstvo izrecno ugotavlja, da ni razloga, da bi se tvorniška cena sladkorja povišala v toku letošnje kampanje, to je do 1. septembra 1941, ker je sladkor že izdelan in so v sedanji ceni vsebovani vsi proizvodni stroški. Tvornice sladkorja tudi ne morejo zadrževati nobenih količin sladkorja, niti delati kakršnekoli speculacije, ker so pod kontrolo državnih oblastev in je dnevno stanje zalog pomembnih tvornic znano do kilograma.

Predvsem pa ugotavlja finančno ministrstvo, da ni točna trditev, da se pučajo v promet manjše količine sladkorja nego lani. V času od 1. septembra do 31. decembra 1940, to je v zadnjih 4 mesecih sedanje kampanje, je bilo puščeno v promet in prodajo 3460 vagonov sladkorja, to je mesečno 865 vagonov ali dnevno 29 vagonov; v istem času leta 1939 je šlo v promet mesečno 842 vagonov, leta 1938 pa 725 vagonov. Iz tega sledi, da dajejo sedaj tvornice

v promet večje količine sladkorja nego v prejšnjem letu.

Gornja ugotovitev finančnega ministarstva potrjuje torej domnevo, da nastajajo nerodnosti pri dobavi sladkorja z onih mest, kjer se sladkor oddaja. Mnenja smo, da bi morala veletrgovina s sladkorjem dobivati vsaj iste količine sladkorja kakor lani, če grede iz tvornice v promet celo večje količine. Seveda če gotove tvrdke in zadržane ustanove dobe več blaga nego lani, morajo drugi dobiti manj, in ravno to povzroča nerodnosti v oskrbi.

Do podobnega zaključka prihaja tudi finančno ministrstvo v svojem pojasnilu, ki pravi: »Glede na to stanje se mora predpostaviti kopičenje in tesaviranje sladkorja po odprmi blaga iz tvornic. Prodajna centrala za sladkor oskrbuje vse razdelilne postaje enakomerno po dosežanih stroških. Pokazalo se je, da razdelitev sladkorja od teh postaj do potrošnikov ni zadržana na potu in se vrši na način, ki je bil doslej običajen in normalen. Ker pa razdelitev sladkorja na maloprodajalce in potrošnike presega z zakonom predpisano nalogo Prodajne centrala za sladkor, je finančno ministrstvo zaprosila oblastva, ki so pristojna za kontrolo distribucije in prodaje potrošnikov, da napravijo potrebne ukrepe proti tesaviranju sladkorja, za kar ni razloga, ker je potreba naše države zasigurno.

Vprašanje registracije lesnih izvoznikov

Včeraj popoldne je bila pod predstvom načelnika lesnega odseka g. inž. Jerneja Zupanca plenarna seja lesnega odseka Zveze industrijcev. Glede na važnost vprašanj, ki so bila na dnevnem redu, je bila seja od strani podjetij lesne stroke prav dobro obiskana. Glavni tajnik zveze je podal obširno poslovno poročilo, v katerem je zlasti poudaril uspešna prizadevanja zveze glede zadovoljive ureditve vprašanja kontrole lesnega izvoza. Odsek je z zadovoljstvom vzel na znanje, da je uspelo izvesti vse vrste rezanega in tesanega lesa od specialne kontrole po direktni za zunanjo trgovino, ki je zvezana ne le z zamudnim in neproduktivnim administrativnim delom, temveč tudi s plačilom posebnih taks.

Odsek se je nato iztrpno bavil z vprašanjem registracije izvoznikov ter je odobrili stališče, da naj se pripuste k registraciji, kolikor je sploh potrebna, vsi lesni izvozniki brez oziroma na obseg njihovega poslovanja. Ugotovili je, da je registracija v načelu sicer predvidena, da pa še niso izdani tozadevni izvršilni predpisi. Zaenkrat torej izvoznikom ni treba vlagati prošnje za registracijo. Ta ugotovitev je bila potrebna, ker so objavljene navedbe interesenti ponekod napačno razumeli. Mnogi so bili namreč mnenja, da so dolžne glede registracije, o katerih so poročali časopisi, že v veljavi, dočim je šlo le za nameravane ukrepe, ki pa doslej še niso izdani. Vprašanje registracije izvoznikov gozdnih proizvodov se bo uredilo šele potem, ko bo stalna delegacija lesnega gospodarstva kraljevine Jugoslavije o tem zavzela svoje končno stališče.

Lesni odsek je nato razpravljaj še o raznih drugih aktualnih vprašanjih, ki se tičejo lesne stroke, zlasti o onih, ki bodo predmet razprave na seji stalne delegacije lesnega gospodarstva, ki bo v petek 17. t. m. v Beogradu. Kot delegata za sejo stalne delegacije sta bila določena podpredsednik Zveze industrijcev g. Franc Heinrichar in glavni tajnik dr. Adolf Golia.

Gospodarske vesti

— **Nova industrijska podjetja** v Beogradu. Po uradnih podatkih je bilo lani na področju beograjske industrijske zbornice ustanovljenih 60 novih industrijskih podjetij, od tega 12 tekstilnih, 8 metalurških in 9 keramičnih. Na samem področju uprave mesta Beograda pa je bilo v lanskem letu ustanovljenih 25 novih industrijskih podjetij, od tega 8 metalurških in 6 tekstilnih. Pri tem pa niso upoštevana nova podjetja izven Beograda, ki imajo v Beogradu svoj sedež. Prav tako niso upoštevana ona nova podjetja, ki so že ustanovljena, a še niso dobila dovoljenja za obratovanje.

— **Razdelitev in prodaja mila za pranje.** Iz Beograda poročajo, da je trg inški minister na osnovi urebe o ureditvi prodaje blaga in uredbe o kontroli za og blaga predpisal navedbo o prodaji mila za pranje. Namen te navedbe je, zagotoviti normalno oskrbo prebivalstva s milom s pravilno razdelitvijo in pro-aj mila. Proizvajalci smejo dati v promet samo milo, izdelano po predpisih navedbe za izdelovanje mila. Tako inustrijski kakor tudi obrtni proizvajalci morajo do 10. v mesecu poslati mesečno po očilo o proizvedenih količinah mila s seznamom trgovcev, ki so jim milo prodali, in z navedbo pomembnih količin. Prodaje od

strani proizvajalcev trgovcem, kakor tudi od strani trgovcev drugim trgovcem odnosno potrošnikom ne smejo biti večje nego so znašale ustrezajoče količine pred 1. septembrom 1939. Prvenstveno je treba zagotoviti potrebne količine za javne ustanove. Z navedbo je tudi določeno, koliko mila smejo na teden prodati trgovci na drobno svojim stalnim odjemalcem. Za kršitev te navedbe veljajo kazni no uredbah, na osnovi katerih je bila navedba izdana. Navedba bo objavljena v prihodnjih dneh.

— **Ilegalna trgovina s surovimi kožami.** Ko so bile maksimirane cene surovih kož, so pozabili na prepotrebno zaščito zakonite trgovine, menec, da popolnoma zadostuje odmera trgovčevega zaslužka. Takoj so se spet pokazale hibe namestika za odpravljeno svobodno trgovino. Ker zakonita trgovina ni bila zaščiten, se je pojavila ilegalna trgovina, ki se uveljavlja bolj in bolj ter povzroča velike ovire usnjarsstvu ter splošno škodo. Mesarji sami solijo surove kože ter jih prodajajo pod roko. Pri taki ilegalni trgovini se dosežajo cene, ki sredo preko maksimuma. usnjarska podjetja pa ne morejo priti do zadostnih surovin, ker se vedno več surovih kož tihotapi preko meja. Kakor smo že enkrat opozarjali, bi bilo treba čim prej na podlagi pregledov zaklane živine v mestnih klavnicah ter na podlagi nadzorstva, ki za nad klanjem vršijo občinski organi, ustvariti evidenco surovih kož ter posvetiti vso potrebno pozornost trgovini in prometu z njimi. To je neobhodno potrebno, da se prepreči prepuščevanja in tihotanstva surovih kož in da se zaščiti zakonita trgovina, ki je edina porok za redna poslovanja usnjarske obrti in industrije.

— **Obveznost najemniških pogodb pri letnih najemninah do 2400 din.** S spremembami in dopolnitvami taksnega zakona, ki so stopile v veljavo 1. januarja, je razširjena obveznost sestavljanja najemniških pogodb tudi na ona stanovanja in one lokale, kjer znaša letna najemnina manj nego 2400 din. V pravkar objavljenih spremembah in dopolnitvah taksnega in pristojbinskega pravilnika je sedaj določeno, da se morajo za stanovanja in lokale z letno najemnino do 2400 din, ki so bila 1. t. m. oddana, skleniti pismene pogodbe najkasneje do 1. maja 1. t. (taksa znaša v tem primeru 10 din), sicer se bodo izvajale kazenske sankcije po 4. pripombi k tarifni št. 14 takse tarife (petkratna taksa poleg redne takse).

Borze

14. januarja

Na ljubljanski borzi je bilo danes povpraševanje za grške bone do 39. V Zagrebu in Beogradu pa je bil promet po 39. Bolgarski klirinski čeki so se v Beogradu trgovali po 56,20.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je vojna škoda pri stalni tendenci nudila po 467 (v Beogradu je bil promet do 468).

DEVIZE

Ljubljana. Oficielni tečaj: London 174,57—177,77. New York 4425—4485. Curih 1028,64—1038,64. Tečaj na svobodnem trgu: London 215,90—219,10. New York 5480—5520. Curih 1271,10—1281,10. **Privatni kliring:** Berlin 1772—1792. gski boni 39 den.

Curih. Beograd 10. Pariz 8,60. London 16,250. New York 431. Bruselj 69. Milan 21,7250. Oslo 98,50. København 83,50. Sofia 4,25. Lisabona 17,24. Budimpešta 85, EFEATI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 467 bl, 4% agrarne 55 den., 4% severne agrarne 55 bl, 6% begunške 83—85, 6% dalm. agrarne 80,50 bl, 6% šumske 79 bl, 7% stabiliz. 97 den., 7% invest. 100 den., 7% Seligman 103,50 den., 7% Blair 97 den., 8% Blair 101 den.; delnice: Narodna banka 7100 den., PAB 196 den., Trboveljska 362,50—365 (360—365).

Beograd. Vojna škoda 467,25—468 (468), 4% agrarne 57,50—59 (57), 4% severne agrarne 54—55 (54,50), 6% šumske 78,25—79 (78,25), 6% begunške 84,50 bl, 6% dalm. agrarne 80—80,50, 6% šumske 78,25—79 (78,25), 7% invest. 100,50 bl, 8% Blair 106,25 bl, PAB 208 den.

Blagovna tržišča

BITO

+ **Novosadaka blagovna borza** (14. t. m.) Tendence nespremenjena: Ječmen: baški, sremski in slavonski 335 — 340. Moka: (franko miln odn. vagon, brez prom-davka in vreč): »ogge« in »ogc« 723; enotna pšenična moka 382,25; presejana koruzna moka iz koruze, ki ima največ 14% vlage, 321, iz časa primerno suhe koruze 250. Otrubi (franko miln ali vagon, brez prom. davka in vreč): pšenični 200, koruzni 150, brez kalji 70. **Pišci:** baški in sremski brez vreč 520 — 530.

Glassmann Ir., dipl. ekonom:

Kako je nastalo naše pletilstvo

VI

Od milinskega kolega do motornega pogona

L. 1922. je pri Dragotinu Hribarju nastopil kot nov ravnatelj prejšnji mornariški oficir Branko Bezjak. Znano je, da mornarica prav posebno usposablja ljudi in jim vceplja smisel za organizacijo. Poleg tega je nastopilsi direktor še pred vojno dovršil ekportsko akademijo. Maturlal je leta 1910, torej leto dni prej, preden se je rodil sedanji lastnik tovarne. Takrat je prišlo do preosnovne obrata, ki jo je spravlil v tek Dragotin Hribar, in sicer zaradi znižanja vodne gladine na Ljubljani. Staro vodno kolo je prodal nekemu mlinarju v Zalogo, kjer še danes teče.

Vse podjetje je bilo v tej zvezi predrugačeno. Prej je bilo glavno poslopie enonadstropno, v mansardnih prostorih so pa bili nameščeni ravninski pletilni stroji, skoro vsi »Styria« iz Gradca, le nekaj jih je bilo od tvrdke Seyfert & Donner iz Chemnitza. V prvem nadstropju so bili motorni stroji, in sicer za obrobjanje, ameriški stroji znamke »Invincible« in klopkovni stroj znamke Kuechenmeister. Denašnjega skladišča takrat še ni bilo. Ob cesti je bila postavljena majhna hišica, v njej pa je bil enocilindrski parni stroj.

Pa so pričeli graditi in nabavljati nove stroje, med drugim Ideal Hilscherjeve

angleške standard, stroje z vložinami za stroje, med drugim Ideal Hilscherjeve moderno parno strojnico z generatorji za proizvodnjo lastnega toka, omislilo si je nove barvarske stroje. Leta 1935 je Dragotin Hribar sen. umrl, prav istega leta kakor oče sedanjega ravnatelja. Oba gospoda sta bila tudi istega leta rojena, namreč 1862.

Spomladi 1. 1939 so tovarno temeljito prezidali in modernizirali. V jeseni istega leta je pričel delati prvi Cottonov stroj, dobavljen iz Oberlungwitza na Saksionskem. Konkurenca se je postrila in izbor najsposobnejših se je pričel tudi v jugoslovnski tekstilni industriji.

VII

Clovek z imenom »bombaž«

To ni morda naslov kakšnega kriminalnega romana, ki bi ga spisal Edgar Wallace. Z imenom Cotton (kar pomeni v angleščini tudi bombaž) je povezan eden največjih in najbolj zanimivih izumov v tekstilni stroki. Leta 1939 se je nastanil v Nazarethu, Pennsylvania, USA, najstarejši nogavičar Amerike, William Bennett, star 80 let. Po 65 letnem delu za pletilnim strojem je nastopil pokoj. Bil je nečak in najbrže zadnji živeči potomec izumitelja Williama Cottona iz Loughborough na Angleskem. Cottonu in njegovemu družabniku Attenborough so bili priznani leta 1888 trije patenti, ki so že vsebovali bistvene sestavine današnjih Cottonovih strojev (Cottonovi stroji nimajo torej s »cottonom« — bombažem — prav nič opravka).

Ze 1. 1869 si je pridobil chemniški nogavičarski tovarnar Hermann Staerker

dovoljenje izkoriščanja Cottonove iznajdbe za kontinent in si je obdržal ta monopol do pribl. 1882 (podjetje Hermana Staerkerja, ki se je priselil iz sosedne Lichensteinske še danes obstoji).

Istega leta 1882 je bila ustanovljena na Mestnem trgu poleg mestne hiše v Ljubljani, prva kranjska tovarna družn. Zapolcel jo je Josip Vidmar. Istega leta so pričeli izdelovati Cottonove stroje Karl Lieberknecht v Oberlungwitzu in G. Hilscher v Chemnitzu. Zadnji je izdeloval pletilne stroje (Wirkmaschinen) že od leta 1851 in je na ta način nestor te industrijske panoge. Od tega časa so se vse pletilne tovarne, ki so se pojavile na evropski celini, opremile s temi stroji. V Jugoslaviji ni niti enega Cottonskega stroja, ki ga ne bi izdelala ena od petih tovarn na Saksionskem.

Sin ustanovitelja tvrdke Stane Vidmar je začel z izdelovanjem nogavic leta 1930. In sicer s standard stroji tipa Hilscher Ideal. Leta 1932 je prešel na Cottonove stroje in si zgradil v Savljah tovarno, ki prav za prav še danes ni dovršena, ker se to podjetje vsak čas doživlja in izpopolnjuje. Leta 1934 je Stane Vidmar postavil prvi 24 delni kompletni stroj fabrikat Hilscher (45 gge), leta 1936 je sledil drugi (51 gge.), leta 1939 naslednji (s 45 in 51 gge.) in tedaj že 28 delni z avtomatičnim dvojnim robom.

Gorivo iz urana

Poskusi v Ameriki — Dve veliki oviri, ki ju bo treba premagati

Ameriški učenjaki se trudijo, da bi iz prvine urana izdelali uporabljivo gorivo. O tem poroča Piero Hardi v rimskem »Messaggeru«.

Po novjšem naziranju sestoje atomi iz pozitivno nabitih delcev in iz nevtronov, ki električno niso nabiti in imajo skoraj isto težo kakor vodiki, najlažji in

najpreprostejši element.

Razni pozitivni naboji so v notranjosti atoma medsebojno trdno vezani, kar se sicer ne sklada z zakoni elektrostatike, ker bi se morali medsebojno odbijati. Ta teoretično nenavadna lastnost pa ima praktično posledico, da se dajo ti atomski delci drobili, na kar silijo z velikansko brzino narazen in proizvajajo pri tem toploto. S tem bi lahko dobili

atomsko gorivo.

Če pa bi hoteli to gorivo popolnoma izkoristiti, bi morali tudi popolnoma zgoreti, to je zdrobiti atom bi moral nadaljevati svojo delitev do popolne izrabe v gorenju.

Za te poskuse so se lotili zlasti urana, in sicer tiste njegove oblike, ki ima po atomski teži označbo 235, kajti prvine kažejo različne oblike z istimi kemičnimi lastnostmi (izotopi), toda z različno atomsko težo. Z »obstreljevanjem« z nevtroni se da uran z visoko atomsko težo drobiti. Pri tem se

sprašujejo njegovi nevtroni,

ki s svoje strani nadaljujejo drobitev, tako da je mogoče uran 235 popolnoma izkoristiti. Pri tem se vsi njegovi atomi zdrobijo in preoblikujejo v toploto. Praktično pa je treba premagati dve veliki težavi, če hočemo atomsko gorivo izkoristiti

za industrijske svrhe. Prvič je treba uravnati

tempo izgorevanja.

kajti drugače bi dosegli le eksplozijo. To hočejo doseči na ta način, da bi primešali uranu 235 negorljive snovi, ki bi zgoznavanje zadrževale, kakor ga zadržuje n. pr. pesek v premoču. Drugič pa je atomsko energijo urana 235 v primeri n. pr. z energijo ogljika kakor 50.000.000 proti 1, toda stroški za tono urana so do stroškov za tono premoga

približno v istem razmerju

kakor 80.000 proti 100 ali 200. Dokler ne najdejo cenejšega načina za pridobivanje urana, ki ga je tudi zelo malo so vsi ti poskusi torej le teoretične vrednosti.

„Aeroembolija“

Nova zračna bolezen v letalskem poklicu

Ameriške oblasti so storile potrebne ukrepe, da bi letalce zaščitile pred nevarnostmi »aeroembolije«, bolezni, ki povzroča nezavest, mrtvost in celo smrt. Ta bolezen je na nenavaden način podobna znani »potapljaški bolezni«, ki se loteva potapljačev in delavcev v podvodnih zgradbah. Nastaja zavoljo dušikovih mehurčkov v krvi, in sicer pri letalcih, ki se dvigajo hitro v velike višave.

Posebno piloti strmoglavcev so podvrženi tej nevarnosti in strokovnjaki so mnenja, da bo ta nevarnost tem večja, čim bolj se bodo pospeševale brzine letal. Ameriška vlada je na toznanjem strokovnjakov, ki so proučili »aeroembolijo« pri pripadateljih letalskega letalstva, ki so bili pri letih nad morjem, da se letalski učenci, pravčasno privadijo bivanja velikih višinah letalci pa naj bi umeli uporabiti kislikov stanic na razpolago padalci pa kislikove maske.

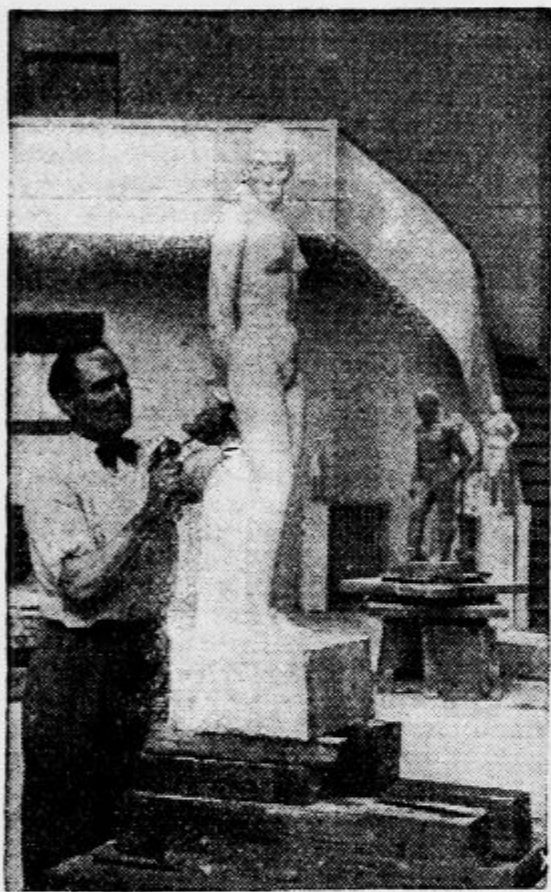
Če še ne veš, zdi se izve

da je ameriški prekomornik »Manhattan« pri Palmbeachu naselje na pitvino; da je v nemških tiskovnicah pri Berlin zaposlenih 12.000 italijanskih delavcev; da je pri zadnjih velikih poplavih v Ana toliji poginilo mnogo živine; da se v Bukarešti vrše stalne vaje za obrambo pred napadi iz zraka; da je v španiji občutijo veliko pomanjkanje kruha in sirovine; da sta bila lord in lady Halifax pred odhodom v Ameriko sprejeta od angleškega kralja v poslovilno avdicijo; da je bila angleška mornarica v zadnjem času ojačena s petorico najmodernejših bojnih ladij; da bodo Američani kmalu uvrstili v svojo vojno mornarico novo linijsko oklopnico »North Caroline«;

da so v bližini Ankare začeli graditi mavzolej, kamor bodo položeni posmrtni ostanke Kemala Atatürka; da je slovaška vlada uvedla davek na neoženjene moške; da je neki madžarski kipar odkril postopek za konzerviranje svežega cvetja; da bo dobavila kitajska vlada v Čunkingu Rusiji poldrugi milijon ton kitajskega čaja za sovjetski vojni material in strelivo; da se v britanski vojski v Sudanu borijo pripadniki osmih narodnosti, namreč: Arabci, Abesinci, Južni Afričani, Rodezijci, Sudanci, Somalijci, Francozi ter Angleži;

da ima ameriška vojska že 500 skupnih padalcev, ki jih vodi general Lynch, instruktor vojaške šole v Fortu Benningu; da je nemški maršal Göring te dni obhajal 49. obletnico rojstva; da bodo v nablížli bodočnosti v Budimpešti zgradili 12.000 zaklonišč; da so pristojne oblasti v Sofiji prepovedale vse večje javne prireditve zaradi epidemičnega obsega škrlatinke in davice.

Pogled v kiparski atelje

V začetku januarja je obhajal nemški kipar Karl Trumpf 50-letnico rojstva. Na sliki vidimo umetnika na delu za okrasje nove mestne hiše v Treptovu pri Berlinu

Avstralska vojska v Afriki

Oddelek je pravkar zapustil vlak ter odhaja na libijsko bojišče

Meteor se je razpočil

Iz Prage poročajo podrobnosti o opazovanju dveh meteorjev, ki sta v božični noči padla nad vzhodno Češko. V tej noči so ob 3.45 zjutraj zagledali enega največjih svetlinov kar so jih opazovali v zadnjih letih. Njegova svetiloba je bila tolikšna da je za mnoge prekašala svetilobe šipa. Vedalec od Nemškega Broda se je meteor razpočil in pok je bil tako silovit da »na silen« talet naokrog v Nemškem Brodu so zažvenketale šipe od zračnega pritiska in izkličeno da je nekaj drobcev nemškega telesa padle na zemljo. Drugi meteor ni bil tako močan.

200 učenjakov gre za sončnim mrkom

Na zadnji seji moskovske akademije znanosti je poročal akademik Fesenko o pripravah za opazovanje popolnega sončnega mrka, ki bo v septembru tega leta v sovjetski Srednji Aziji in sicer v prostoru med Aralskim jezerom in kitajsko mejo Akademija znanosti odpošlje tja 43 odprav z več nego 200 učenjaki. Glavna opazovalna postaja bo v Almi Ati, prestolnici kirgiske republike. Ta čas gradijo ruski inženjerji 33 novih opazovalskih priprav, ki jih bodo ob tej priložnosti preizkusili.

Zajec s tremi nogami

V Nechaniku na Češkem je neki lovec ustrelil zajca, ki je imel samo tri noge. Poslal je ustreljeno žival v Prago, kjer so ugotovili, da je žival, ko je prišla na svet, imela štiri noge, vendar je četrta noga pozneje okrnela. Navzlic temu je zajec bil zelo učen. Ko ga je lovec ustrelil, je tehtal štiri kilograme.

A NEKDOTA

Znani francoski skladatelj Halvey je bil včasih zelo občutljiv. Po premieri njegove opere »Kraljični mušketirji« mu je publika priredila navdušen aplavz. Čestitala sta mu med drugim kralj in — gledališki vratar.

Navzlic temu je odhajal Halvey zelo slabe volje domov.

»Kaj ti je?« ga je vprašal neki prijatelj.

»Uspeh moje opere me niti malo ni zadovoljil,« je odgovoril Halvey.

Prijatelj se je začudil: »Kako moreš kaj takšnega reči? Ali ni bil aplavz gromovit? Ali te niso vsi obšli s čestitkami, od kralja do vratarja? Ti res preveč zahtevaš!«

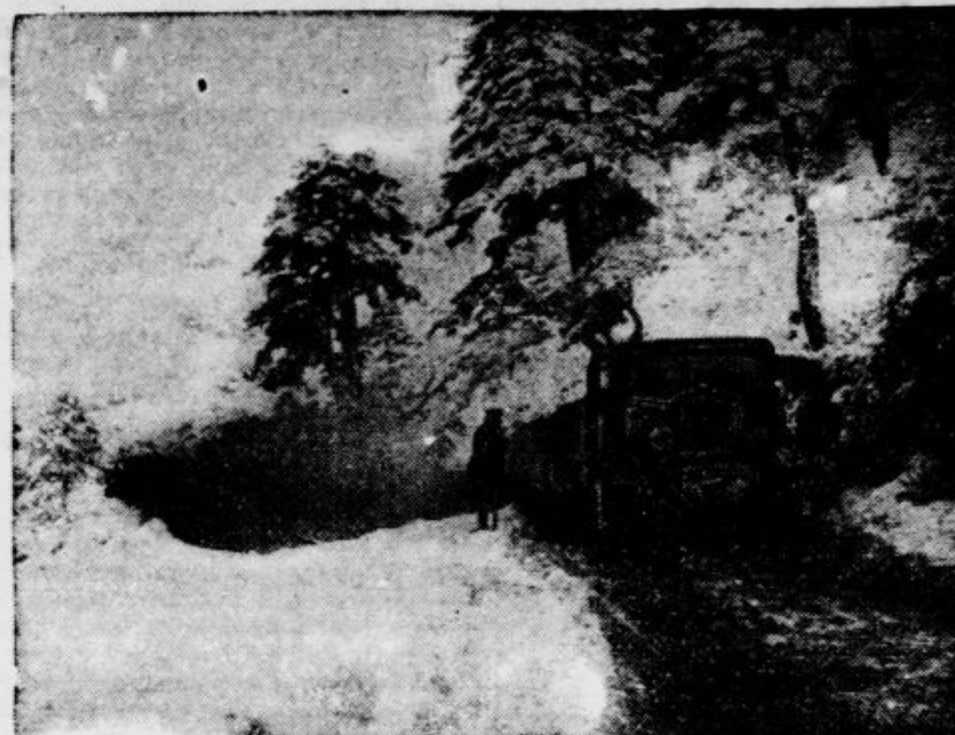
»Vse to je res,« je dejal skladatelj. »Toda ali nisi opazil, da je neki gospod med predstavo zehal?«

VSAK DAN ENA

»To peč moram, pa moram segreti! Kaj neki poročajo sicer znanci, ki pridejo na obisk ter sem jim pripovedoval, da imam stanovanje z vsem komfortom!« (»Judge«)

Težavna oskrba

Dovoz hrane in streliva italijanskim četam na albanskem bojišču je vse prej nego enostaven in lahek

Načrt za regulacijo Donave

Veliki izdatki — toda koristi jih bodo odtehtale

Donava povzroča plovbi s svojimi ovirami in težavami ob nizki vodi mnogo preglavic. Že davno obstoji namen, da bi jo »primerno« regulirali. Zlasti Nemčiji je mnogo do tega, da bi to stvar vzeli končno v ikopotezne v roke. Zadevni načrti so že pripravljeni.

Po teh načrtih bi s pomočjo velikega stevila greba in drugih strojev odstranili mnoge ovire v plovnem kanalu in ga potočili enotno na 2.1 m. med tem ko je danes na mnogih mestih komaj 1.2 m. globok. Divje brzice in vrtnice v železnih vratih v odpravih stopničastimi jezji.

Samo ta dela bi veljala okrog 8 milijard dinarjev korist, ki bi jo imela plova ob naga bi pa te izdatke opravičila, razen tega bi dobili na razpolago stalno vodno silo 750.000 k. s. za pridobivanje elektrike. V nemškem delu Donave bi se uredila nova

zaščitna pristanišča, mehanizirane naprave za natovarjanje in iztovarjanje, ladjeodolice in popravilnice, dunajsko in krcmeriško pristanišče bi se izpopolnila, istočasno bi se zgradil prekop med Donavo in Odro.

Prav tako važno pa bi bilo regulirati Donavo na bolgarskem in rumunskem odseku, kjer bi s prekopom iz Konstancie do Crne vode skrajšali pot do Crnega morja za 230 km in obenem zavarovali plovo na tem končnem delu pred viharji. Rumunski tisk poroča, da so merila dela za ta prekop že končana, prekop sam pričnejo graditi v letošnjem poletju.

Užaljeni Lindbergh

Havas poroča iz Washingtona, da je polkovnik Charles Lindbergh odstopil kot član Carnegijevega instituta. Stori je to iz užaljenosti.

Na poti v Klisuro

Grške čete odhajajo iz zaledja na fronto

Klisura

Klisura, albansko Kelcyra, je ime srbskega izvora. Albanski kraj tega imena leži 120 m nad morjem ob vzhodu v 12 km dolgo sotesko reke Vojuše, »Gryk« e Kelcyres starih Rimljanov, ki so se svoje čase že bojevali v razdrapanem albanskem gorovju. Nemški zgodovinar Mommsen poroča o divjih borbah, ki so se vršile na albanskem ozemlju, posebno ob Valonskem zalivu med vojskovodjema Cezarjem in Pompejem. Že pred 200 leti v Tepelenju rojeni Ali paša je spoznal strateško vrednost Klisure ter je dal zgraditi ob vzhodu v sotesko močne utrdbe, ki pa pričajo danes o njih samo še razvaline. V balkanski vojni so se vršile v okolici Klisure hudi boji, l. 1920. pa je te kraje obiskal potres, ki je porušil še tisto, kar je ostalo iz prejšnjih časov.

Brezvestni graditelji

Preiskovalni sodnik v Bukarešti je te dni vložil obtožnico proti graditeljem hotela »Carltona«, ki se je sesul ob zadnjem potresu. Obtožnica očita arhitektom, da so izvrševali gradnjo z veliko malomarnostjo in brezvestnostjo. Arhitekti in poltrpi so obtoženi zaradi zločina uboja. Možje, proti katerim je naperjena obtožnica, so že pod ključem.

General Sofdu

je iz zdravstvenih razlogov odložil vrhovno poveljstvo italijanske vojske na albanskem bojišču in se je vrnil v Italijo

Hulbert Footner:

34

IZGINULI RADŽA

Kriminalni roman

»Pomagali ste pri umoru škikharskega radže,« je Lee odvrnil.

»Nikoli nisem videl tega človeka. Ničesar ne vem o njem.«

»Zato vemo mi vse o vas. Pismo, zaradi katerega ste prišli v Washington, sem vam namreč jaz napisal. Od princa Vasinte ste dobili denar, da bi izvele radževo truplo, ki so ga vrgli v vodo, ko je vlak vozil čez Susquehanna. Zakopali ste ga na bregu Gumovega otoka, a v tem trenutku je že odkopan.«

»Res se motite,« je oporekel Jusuf. »Niti sanja se mi ne o vsem tem.«

Ko so obstali pred policijskim ravnanjem, je Luke zagledal pred glavim vodom majhen, pokrit tovorni voz. Uganil je, da je bil gospod Duggan iz Havre de Grace pravkar prisel. Vozač je pravkar odpiral zadnja vrata. Reflektorja policijskega voza sta posvetila v notranjost in Luke je zagledal na tleh človeško postavo, pokrito s kosom jadravine.

Lee, ki je prvi stopil iz voza se je obrnil »Privedite ujetnika semkaj,« je velel kriminalnim uradnikom.

Ribič je bil tršat mlad človek zagorelega obraza. Lee je stopil k njemu in mu pokazal Jusufa. »Po-

znate tega moža?»

»Seveda ga poznam,« je Duggan mirno odvrnil. »To je vodja tistih treh, ki so v soboto zvečer najeli moj čoln.«

Na Leejev migljaj je Duggan zlezal v notranjost tovornega voza in odgnil jadravino. Pogled na mrtvega moža ni bil kaj prijeten. Jusuf se je ozrl nanj, nato je pritegnil sapo in se naglo obrnil v stran.

»Vdam se,« je malodušno dejal. »Ko so ga umorili, me ni bilo zraven, res pa je, da sem ga pokopal in vzel za to denar.«

Odvedli so ga v poslojše.

Lee je spremlj mladega ribiča v pisarno policijskega ravnatelja. Tam mu je izročil ček za dva tisoč dolarjev in mu dal dober svet. »To pot so je stvar za vas srečno končala. V bodoče pa nika več ne dajajte čolna v naem. Ne da bi se vi ali vaš brat peljali s tistim kdor ga vzame.«

Lee in Luke sta se nato vrnila v hotel in lela počivati. Oba sta bila nujno potrebna spanja.

Drugo jutro ob devetih sta se znova sešla v uradu policijskega ravnatelja. Tudi Sihaab al Zui je bil tam. Indijec obraz je bil zdaj mirnejši, ker so mu bili uradniki povedali, da je skrivnost razvozlana. Obdukcija je bila že izvršena in dokazali so bili zastrupljenje s prusko kislino. Podpulkovnik je bil s snočnjimi usnehi zelo zadovoljen.

»Zdaj imamo popoln dokaz zoper Vasinto,« je dejal.

»Jusuf ga mora le še spoznati kot tistega, ki mu je ukazal, naj zakoplje mrtliča,« je menil Lee.

»Hm.« Podpulkovnik se je pogladil po bradi. »To ne bo tako lahko. Vi ste v takšnih stvarih poseben izkušeni — kaj predlagate?»

»Vasinto bi bilo treba nekako pripraviti da stopi k oknu, med tem ko bo Jusuf na cesti. A najprej mora Jusuf vse priznati.«

Takoj nato so privedli ujetnika v sobo. Ves podivjan je bil videti in oči je imel zarile, ker vso noč ni bil spal. Človek bi mu bil prisodil vsak zločin. Bodeče črne oči so mu nemirno blodile sem ter tja in plašno se je oziral v obraze mož, ki so mu stali nasproti.

»Jusuf,« ga je ogovoril podpulkovnik. »kdo vas je nadel, da snivate truplo s poti?»

»Princ Vasinta.«

»Koliko vam je dal za to?»

»Tisoč dolarjev. Oblihuji mi je da dobim nadelnih tisoč ako mrlič čez teden dni še ne bo našel. Kakšna kazen čaka tistega, kdor zakopje truplo?»

»To je odvisno od sodnika. Lahko si pa o'ajšate položaj, ako vse priznate.«

»Saj sem vam že povedal resnico.«

»Če vas soočimo s princem Vasinto, ali ste potem voljni, da ga ugotovite kot tistega, ki vas je nadel.«

»Nikoli ga nisem videl.«

Vsi so ostrmelili nad tem odgovorom.

»Kaj naj to pomeni?« je ostrm vprašal podpulkovnik.

»Ko sem zapustil čoln,« je bil Vasinto,« je naj bil deček. Če bi ga zdaj videl ga ne bi spoznal.«

»Koga pa ste potem videli v New Yorku?»

»Samo nekega slugo v hotelu.«

»Razložite nam to natančneje.«

»Princ Vasinta mi je telefoniral k Hafizu in me naročil v hotel Conradi Windermere, kjer naj se prijavim pod imenom Tafas. To sem tudi storil.«

»Kdaj je bilo to?»

»V nedeljo popoldne, kmalu po treh.«

»Pripovedujte dalje.«

»V predsobju je sedela telefonistka. Povedal sem ji svoje ime in ona ga je po telefonu oddala v notranje prostore. Nato je prišel neki sluga.«

»Bi ga spoznali?»

»Mogoče. Bil je Indijec. Ta me je potem odvedel noter.«

»Počakajte malce,« mu je Lee segel v besedo. Vzel je kos papirja in hitro načrtal s svinčnikom tloris stanovanja. »Takoli so ležali prostori v hotelu Conradi-Windermere. Razumete načrt?»

»Da.«

»Pokažite mi torej, v kateri prostor vas je sluga odvedel.«

Jusuf je vzel svinčnik v roko. »Skozi tale vrata na desni strani predsobja. Nato sva šla po temle hodniku in skozi četrta vrata na levo.«

»Dobro. Prostor je spadal v Vasintovim sobam.«

»Prostor je bil elegantno opravljen. Sluga me je pustil v njem samega. Čez minuto ali kaj je nekdo rekel: Stopite semkaj! — Glas je prihajal iz stranskih vrat, ki so bila pritrjena. Krnil sem tja in se naredil kakor da bi se snotaknil in omahnil na vrata. Hotel sem videti tistega, ki je govoril z menoj, a z druge strani so jih tiščali.

Finančna stiska hrvatskih mestnih občin

Konferenca mestnih županov in finančnih referentov
Splošna je zahteva, naj se vsaj za eno leto še dovoli pobiranje mestnih doklad na neposredne davke

Zagreb, 14. jan. o Ob 9 dopoldne so se sestali na konferenci župani in finančni strokovnjaki hrvatskih mest, da razpravljajo predvsem o finančnih zadevah mestnih občin. Kakor znano, so prišla hrvatska mesta z nedavno ukinitvijo mestnih dokladov v povsem nov finančni položaj. Konferenci je prisostvovala banko oblast predstojnik finančnega oddelka dr. Franović. Zborovanje je otvoril zagrebški župan Matije Starević, ki je pozdravil vse prisotne, nakar je šef finančnega oddelka zagrebške mestne občine dr. Herkov obširno poročal o finančnem položaju mesta Zagreba po ukinitvi mestnih občin. Dr. Herkov je poudaril, da je sedanje stanje za zagrebško mestno občino nevarno, ker je ostala brez sredstev. Nove davčne oblike, ki naj bi nadomestile mestne občinske določen, ne bo mogoče organizirati v kratkem času, zaradi česar bo potrebna intervencija merodajnih oblasti, da se s finančno podporo zagotovi mestom potrebna sredstva, ki so jih izgubila z ukinitvijo mestnih dokladov, dokler se ne bo organizirala in oživotvorila nova mestna davščina na nepremičnine.

Zatem so po vrsti župani in finančni strokovnjaki posameznih mest opisovali finančni položaj svojih občin. Njihova izjava so izvenela v splošnem mnenju, da je treba temeljito izpolniti odločbe o uvedbi mestnega zemljiške davka, ker so sedaj zelo pomanjkljive. V kratkem času se ta davščina ne more organizirati, ker je treba prebrati statistično katastrsko gradivo, kakor tudi druge podatke, ki jih še nikjer ni. Nadalje so izjavili, da je absolutno potrebna finančna intervencija merodajnih oblasti in njihova pomoč, če naj mesta brez pretresljivosti pridejo iz tega neznosnega prehodnega finančnega stanja. Vsi župani so se strinjali v mnenju, da bi bilo treba letos še nadalje obdržati mestne občinske doklade in da naj bi se nova občinska doklada na zemljišča uvedla šele tedaj, ko bi se organizirala.

Predstojnik finančnega oddelka banke Vsi župani so se strinjali v mnenju, da bi bilo treba letos še nadalje obdržati mestne občinske doklade in da naj bi se nova občinska doklada na zemljišča uvedla šele tedaj, ko bi se organizirala.

BELEŽKE

Matij Petrović umrla

Kakor nam poročajo iz Beograda, je večer ob 3. jutraj tam umrla gosca Sara, vdova pokojnega Ranka Petrovića, trgovca iz Negotina, mati bivšega ministrskega predsednika generala Petra Petrovića, predsednika Jugoslovenske nacionalne stranke. Podlegla je pljučnici. Pogreb bo danes popoldne ob 3. na novo beograjsko pokopališče.

Mladina in naša vojska

Armijški general Aleksander Stojanović razpravlja v nekem članku o nalogah jugoslovenske mladine v letošnjem letu, zlasti v zvezi z našo vojsko. Med drugim piše:

„Jugoslavija razpolaga danes z zaviranjem vredno oboroženo silo v obliki suhozemske vojske, letalstva in vojne mornarice. Jugoslovenska oborožena sila je najboljša jamstvo za ohranitev naše državne skupnosti v teh mračnih dneh svetovne zgodovine. Naša državna zajednica, bo odprta na svojo oboroženo silo, prebrodila vse težave, danosti in negotove bodočnosti. Jugoslovenska vojska je danes tehnično tako dobro opremljena in moralno tako močna, da lahko s popolnim zaupanjem v zmago stopi vsak trenutek na branik svobode našega naroda in naše države. Prežeta gorečega domoljublja se ne bo obotavljala, tvegati vse žrtve za ohranitev tistega, kar je in kar mora ostati naše. Vojska je simbol našega edinstva, naše upanje, naša moč, naš ponos in naša radost.

Danes ne predstavlja naše oborožene sile samo vojska, temveč vse jugoslovenske narode. Moralna višina našega naroda pa je tako visoka, da lahko stopamo v sicer negotovo bodočnost, vednega čela in visoko dvignjenih glav. Mi smo prežeti vere v poslanstvo naše mladine, ki bo v urah odločitve in žrtvovanja dostojna naslednica onih padlih junakov, ki so umirali zato, da bi bilo mlajšim boljše in lepše. Jugoslovenska mladina se mora danes duhovno pripravljati za velike naloge, ki jo čakajo. Tajnost bodočih uspehov naše vojske leži v nemali meri v duhovni pripravljenosti naše mladine. Zato moramo že v miru izvesti duhovno mobilizacijo mladine.“

Seja vodstva SDS

Na poziv predsednika Samostojne demokratske stranke ministra dr. Budisavljevića sta večer prispela v Beograd predsednik izvršnega odbora stranke Večeslav Vilder in glavni tajnik Sava Kosanović. Vodstvo stranke je bilo sklicano na sejo v zvezi z napovedano rekonstrukcijo vlade, ki bo izvedena prihodnje dni.

„Kočevje je govorilo“

Tako se glasi v »Deutsche Nachrichten«, glasilo Nemcev v Sloveniji, naslov obširne poročila o zborovanju Kočevjarjev, ki je bilo 29. decembra v Kočevju. Zborovanje je bilo v znamenju devize »Čast, kri in gruda«. Glavni govornik je bil voditelj Nemcev v Sloveniji Hans Baron, ki je za uvod dejal, da se ni bilo v Kočevski deželi tako velikega zbora, kakor je ta. Zborovalcev je bilo po poročilu lista okrog 1200, ki so navdušeno pozdravili g. Barona med sviranjem starih kočevskih maršev. Prvi so nastopili tudi kočevski dečki »pimplici« s svojo fanfaro. Govor g. Barona pa je bil po poročilu »Deutsche Nachrichten« »glas fanfar, ki je napovedal, da je napočil nov čas z novim delom v naši domovini. Nemci v Sloveniji se pridružujejo po šestih letih čakanja vsenemškemu občestvu in sprejemajo njegov svetovni nazor.“

Razčiščevanje v Matici Hrvatski

Poročali smo že, da je dr. Šubišić postavil komisarija v Matici Hrvatski, ki je zadnja leta povsem zaplavala v frankovski vode. Temu ukrepu posveča »Hrvatski dnevnik« uvodnik, v katerem ugotavlja, da je ostala ta velika hrvatska prosvetna ustanova po zaslugi frankovcev ravno za svojo stoletnico brez izvoljenega vodstva. Matica Hrvatska bi morala biti vsenarodna ustanova, kar je do pred nekaj leti tudi bila. Potem pa je prišlo v nekaj do velikih sprememb. »Hrvatski dnevnik« nato nadaljuje:

»Na občinah zborih Matic so se oglašali ki besedi polemiki govorniki in v njenem okvirju se je razvila prava politična akcija. Fokus je izgubila Matica svoj vsenarodni značaj in postajala torične skupnice, ki ni imela po svojih silah nobene pravice do vodstva te prevažne hrvatske prosvetne ustanove. V odbor Matic so prihajali tudi ljudje, ki niso imeli nobene zveze z hrvatsko književnostjo. Odbor je budno pazil, da mu ne bi nihče omejil pozicij v vodstvu Matic. S pomočjo posebnega poslovnika je bil omogočeno postavljanje

BELEŽKE

kandidatnih list na občinah zborih samo čla nom, ki jih je prej za to določil odbor. Vodilni krogi okoli Matice so bili ponovno opozorjeni, naj pazijo kaj počno. Po svareni so bili tudi z možnostjo komisariata. Vsa opozorila so sprejemali s smehom na znanje in odgovarjali, da komisariata ne more uvesti hrvatska banska oblast, če ga nista niti Živković in Levčić. Odgovornost za uvedbo komisariata pada izključno na odbor in vodstvo Matice. Komisar bo upravitelj sedaj Matice partizanstva in jo vrnil hrvatskemu narodu. Posta ti bo morala zopet nestransko hrvatska kulturna ustanova za izdajanje knjig in nič več. Komisar pa bo odprl vrata v Matico tudi tistim hrvatskim književnikom, ki so doslej zastojali čakali pred njimi, čeprav so bila široko odprta raznim povprečjem. Kakor nam zvečer iz Zagreba poročajo, je bil v zvezi z postavitvijo komisarija pri Matici Hrvatski večer dopoldne aretirani dosedanj tajnik Matice dr. Mile Starević. Postavljeni komisar je obenem imenoval za novega tajnika Matice književnika dr. Ivana Esliha. Vzrok za aretacijo dr. Starevića ni znan.

V Berlinu niso za dovoljni z govorom Filova

Berlinski poročevalec beograjskega »Vremena« poroča iz nemške prestolnice, da je bil nedeljski govor predsednika bolgarske vlade Filova sprejet v nemških krogih s precejšnjo rezervno. Nemški listi objavljajo govor samo v izveščih in brez komentarjev. V merodajnih berlinskih diplomatskih krogih pa naglašajo, da v govoru ni nikake osti proti državam osi, kakor jo hočejo videti turški listi. Poročevalec nato pravi:

»V času, ko so potrebne jasne besede, je povzročil govor (Filova) v Rusku precejšno negotovost v nemških krogih. Zanesel je v že itak nejasno situacijo nove elemente nejasnosti. V krogih berlinskih inozemskih novinarjev pravijo, da je govor g. Filova preveč akademsko in premalo politično, preveč proforsorsko in premalo državniško. Njegov govor ni okrepil položaja Bolgarije, ki mora pa računati s tem, da državi osi ne računata pri uspešni izvedbi svojih nameranih akcij na mišljenje Bolgarije. Govor Filova spominja v mnogočemu na stališče nekaterih držav, ki so prišle zaradi svojega oklevanja v nekaj težki položaj. Končno tolmačijo nekateri berlinski krogi govor g. Filova kot čisto bolgarsko notranje politično zadevo. Po njihovem mnenju je hotel z njim Filov samo okrepiti omajani položaj svoje vlade. V zvezi s tem mislijo v Berlinu, da ni izključena v bližnji bodočnosti težka kriza bolgarske vlade.«

Izenačenje šolskega leta v Nemčiji

V Nemčiji se je pričelo do sedaj šolsko leto za osnovne šole v raznih pokrajinah ob raznih letnih dobah. V pokrajinah starega rajha se je pričelo šolsko leto v osnovnih šolah 1. aprila v ostalih delih pa večinom jeseni po poletnih počitnicah. Z letošnjim letom bodo otvorile vse nemške osnovne šole svoje šolsko leto šele jeseni. Vse osnovne šole morajo tokrat začeti šolsko leto z nastopom poletnih počitnic. Novo šolsko leto se bo pričelo s 1. septembrom. Obenem opozarja nemško ministrstvo prosvete na to, da je vsak nemški otrok dolžan obiskovati 8 let osnovnošolski pouk in da so predčasni odpusti otrok od pouka strogo prepovedani.

Španski list o letalski vojni

Madridski list »Pueblo«, ki je glasilo španskih falangistov, objavlja članek nekoga španskega vojaškega letalskega strokovnjaka o angleških in nemških letalskih izgubah. Ko navaja objavljene uradne podatke, pravi: »Lahko rečem, da so številke, ki jih objavljajo Angleži o letalskih izgubah, dosti objektivne in stvarne. To dokazujejo razna dejstva, v prvi vrsti pa dejstvo, da se nemškemu letalstvu ni posrečilo absolutno zavladati na angleškem nebu, kakor se mu je posrečilo v poljskih, norveških, belgijskih, nizozemskih in francoskih operacijah. Drugo dejstvo je, da so Nemci skoraj povsem opustili dnevne operacije nad Anglijo in da se zadovoljujejo sedaj skoraj z izključno nočnim bombardiranjem.«

Iz poštne ministrstva

Beograd, 14. jan. p. S krajevem ukazom je upokojen načelnik kontrolnega oddelka poštne ministrstva Djuro Pančić.

Dohodki banovine Hrvatske

Zagreb, 14. jan. o Letošnji proračun banovine Hrvatske izkazuje, kakor smo že poročali, 1.827.372.000 din izdatkov in dohodkov za 330 milijonov več kakor v lanskem proračunu. Zaradi porasta potreb so se morali povečati tudi dohodki. Dohodki banovine so naslednji (v milijonih dinarjev):

splošni neposredni davki 444, posredni davki 31, banovinske določen 150, delež pri skupnem davku na poslovni promet 29, takse 349, trošarina 137, prejemki, zbrani po predložitvi ki so stopenj v veljavni s 1. januarjem 1. 1941 427, razni prejemki 69, terjatve iz prejšnjih let 62 milijonov dinarjev itd.

dohodki od dela za pravosodje 0,5, od dela za kmetištvo 16, od dela za šumarstvo 56, od dela za rudarstvo 25, od dela za tehnična dela 17, od dela za socialno politiko 0,8 in od dela za narodno zdravje 45 milijonov dinarjev.

Dve važni uredbi

Beograd, 14. jan. p. »Službeni novine« objavljajo uredbi, po kateri se Privredni odelci občin carine ter vseh ostalih državnih in samoupravnih davkov za uvoz namernih vseh potrebni za uvoz ošene ova imena in ošene moke.

»Službeni novine« objavljajo dalje uredbi o dijaških univerzitetnih zlatenih ki stona z današnjim dnevom v veljavo. Po tej uredbi morajo vsa univerzitetna društva izvoliti nove odbore. V nasprotnem primeru bodo razpuščena. Pravila se morajo prilagoditi določbam nove uredbe.

Vrhovno in apelacijsko disciplinsko sodišče

Beograd, 14. jan. Imenovani so člani disciplinskega sodišča pri vrhovnem sodišču v Ljubljani: predsednik je dr. Jakob Končar, predsednik vrhovnega sodišča, njegov namestnik Anton Lajovic, sodnik istega sodišča, člani pa Anton Lajovic, dr. Milko Gaber, dr. Avgust Munda in dr. Ivan Bizjak, sodniki vrhovnega sodišča; njihovi namestniki sta dr. Lavoslav Mastnak in dr. Milko Kranjc.

Za člane disciplinskega sodišča pri apelacijskem sodišču v Ljubljani so postavljeni za predsednika dr. Vladimir Golia, predsednik apelacijskega sodišča za njegovega namestnika dr. Andrej Dolinar, podpredsednik apelacijskega sodišča, za člane pa Vinko Straser, dr. Jakob Prešern in Alojzij Debeljak, sodniki apelacijskega sodišča v Ljubljani in za njihove namestnike dr. Maks Juvanc, Fran Kovačič, Avgust Habernik in dr. Vladimir Rupnik, sodniki apelacijskega sodišča v Ljubljani.

Poskusne oddaje radijske postaje v Skoplju

Beograd, 14. jan. p. Nova radijska postaja v Skoplju je dovršena in je imela večer svojo prvo poskusno oddajo na valovni dolžini 44,7 m. Oddaja se je zelo dobro slišala v vsem vzhodnem in srednjem delu države.

Odlikovanja

Beograd, 14. jan. p. S krajevim ukazom so odlikovani: z redom Jugoslovenske krošne V. stopnje Friderik Natlačen, upravni uradnik na Jesenicah, z redom Sv. Save V. stopnje inž. dr. Herman Klinar, tehnični uradnik v Ljubljani, inž. Srečko Petrovič, prokurist v Ljubljani, Drago Cerar, tehnični asistent v Ljubljani, Janko Pristou, administrativni uradnik na Jesenicah, Lovro Zemva, železostrojar v Konju, Jože Čop, valjar na Jesenicah, Drago Korini, konstruktor v Ljubljani in inž. Uroš Zupančič, tehnični uradnik v Ratečah.

Iz sočne službe

Beograd, 14. jan. p. Za sodnike sreskih sodišč so postavljeni v Ormožu Fedor Košir, dosedaj pristav v Trebnju, v Ljubljani Igor Czerney, dosedaj v Velikih Laščah, v Dolnji Lendavi Stanislav Fortuna, dosedaj pristav v Ljubljani, za tajnika apelacijskega sodišča v Ljubljani pa Dušan Jakič, dosedaj sodnik sreskega sodišča v Novem mestu.

SOKOL

Sokol št. VI. nad Ljubljano. Prednjaški zbor moškega naraščaja priredi v nedeljo 19. t. m. naraščajsko smučarske tekme za prvenstvo moškega naraščaja. Proga ni težka in jo bodo zmogli tudi mlajši naraščajniki. Začetek bo točno ob 14. pri Barharju. Cilj istotam. Prijavnine ni. Podrobnosti navodila daje br. Leopold Habe in vadiatelj pri telovadnih urah v sredo in soboto ob 19. do 20.30. Tekme so za vse naraščajnike obvezne.

Sokol Ljubljana. Zgornja šiška. V sredo 15. t. m. bo ob 20. uri v sejni sobi sokolskega doma članski sestanek v svrhu sestave kandidatske liste za društveno glavno skupščino, ki bo v nedeljo 19. t. m. ob 10. uri. Udeležba obvezna! Zdravo!

Naše gledališče

DRAMA
Sreda, 15.: Ugrabljene Sabine. Red sreda. Četrtek, 16.: Krog s kredo. Red četrtek. Petek, 17.: zaprt. (Generalna).
Sobota, 18.: Othello. Red premierski.
Nedelja, 19. ob 15.: Princeza in pastirček. Mladinska predstava. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20.: Cigani. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Ivan Levár v vlogi Othella, je dogodek v našem klasičnem repertoarju. Desetmimo bo igrala Mileva Boltar-Ukmarjeva. Vloga Jaga bo igral prvič Sever. Režiser prof. Šest.
OPERA
Sreda, 15.: Vesele žene windsorske. Red B. Četrtek, 16.: zaprt.
Sobota, 18.: Carmen. Gostovanje Antice Jelčičeve, članice zagrebške opere in tenorista Josipa Gostića.
DEAMA
Pošeben dogodek v dramskem gledališču bo gostovanje mariborskega Narodnega gledališča v Ljubljani z dramo Gorkega »Na dneve«. Oficielno gostovanje se bo vršilo v sredo 22. t. m.
SENTJAKOBKO GLEDALIŠČE
Sobota, 18.: Gospa ministrica.
Nedelja, 19. ob 15.15.: Princeza in pastirček. Brezplačna predstava za revno dečo. Ob 20.15.: Gospa ministrica.
MARIBORSKO GLEDALIŠČE
Sreda, 15.: zaprt.
Četrtek, 16.: Lepa Vida. Red C.

SPORT

Senzacija na našem ledu!

Karl Schäfer in Fritz Gillard nastopita na drsališču SK Ilirije

Uprava drsališča SK Ilirije bo nudila te dni sportnemu občinstvu priliko videti dva izredna umetnika v drsalnem sportu: večkratnega svetovnega in olimpijskega prvaka Karla Schäferja in njegovo partnerico Fritz Gillardovo.

Schäferjeva sijajna sportna kariera je v krogih, kjer se zanimajo za drsanje, splošno znana. Potem ko je bil vrsto let redosegljivi prvak na svetovnih prvenstvih in olimpiadi, je leta 1937 ali 1938 sprejel angažman v Ameriki in bil proglašen za profesionalnega drsalca. Zdal nastopa pogostoma na drsalnih prireditvah in revijah po Nemčiji, Holandski, švedski itd. Pravkar ima za seboj ekshibicije v Stockholm, Amsterdamu in Milani. Zaradi tega je seveda ohranil svoje drsalno znanje na poprešni višini in ostal doslej nedosežni moister v umetnem drsanju, ki vedno znova zadivi gledalce. V teku svoje profesionalne kariere, zlasti ameriške, se je pridružil tudi na artistične in revialne nastope in se tudi v tej panogi povznel do izredne stopnje. Pri nas bo izvajal z Gillardovo sportno drsanje kakor tudi izrazito revialno.

Fritz Gillard je po poreklu Celovčanka, a v drsanju se je izsolala na Dunaju. Ko je pred leti po naključju prestopila v profesionalni tabor, se je ustallila v Parizu. Tu se je srečala z njo na ledu tudi naša Sernečeva. Bila je med najbolj priljubljenimi gosti na vseh evropskih drsališčih, dokler ni izbruhnila vojna, ki jo je iznenadila na Dunaju. Gillardova velja za eno najsičajnejših revialnih drsalcev in je s strani morda še večja privlačnost kakor prvak Schäfer.

Schäfer-Gillardova nista drsalni par. Nastopita vsak zase, vendar pa bosta tudi skupno izvajala eno ali dve izmed točk sporeda.

Prireditve bo v četrtek ali petek, 16. ali 17. t. m. ob 18.30. Dokočno bomo dan objavili jutri, prijatelje umetnega drsanja pa, ki bodo gotovo v velikem številu hoteli prisostvovati tej redki ekshibiciji. Ze danes spomnilo, naj pripravijo tople obutev in odeje, da jim mraz ne bo pokvaril užitka.

Drsalni večer v Mariboru

Drvi ob 18.45 gostujejo na drsališču Zeleničarja najboljši ljubljanski drsalc

V Mariboru nastopijo drvi ob 18.45 v propagandni produkciji na drsališču SK Zeleničarja drsali ljubljanske SK Ilirije: kot posamezniki Silva Palmetova, Vlasta Sernečeva, Emanuel Thuma, Jože Biber in Milan Betetto ter dvojici Sernečeva-dr. Schwab in Palmetova-Biber. Nekoli-

ko točk sporeda bodo izpolnili najboljši mariborski drsalc.

Gledalce opozarjajo prireditelji, da bodo na sedežih in stojščih okrog drsališča položene deske, tako da bodo s te strani zarovarani pred najhujšim mrazom. Seveda pripravljajo obenem še tople obutev in morda tudi — odeje.

V nekaj vrstah

Iz nogometne kronike

Kakor objavljamo »Službeni vestnik SNZ« bo redni občni zbor te zveze v nedeljo 19. t. m. z začetkom ob 8. v bel dvorani hotela Uniona. Na občnem zboru bodo med drugim volili del odbora, ki mu je funkcija doba potekla, in sicer predsednika, II. podpredsednika, II. tajnika, II. blagajnika in šest odbornikov, razen tega pa še I. blagajnika, ker je to mesto zaradi ostavk prejšnjih funkcionarjev izpraznjeno. Na večer pred občnim zborom, torej v soboto 18. ob 20., bo konferenca delegatov posameznih klubov, in sicer v posebnem salonu hotela Štrkelj v Dalmatinovi ulici.

Iz tega vira posnemamo, da je bil SK Mengeš na seji upravnega odbora dne 10. t. m. kaznovan s šestdesetdnevnim prepovedjo igranja, ker je nastopil v javni tekmi, čeprav je bil pod suspenzom.

Na seji tehničnega odbora, so isti dan zavrnili protest ISSK Maribora proti verifikaciji ligaške tekme med Bratstvom in Mariborom na dan 17. nov. 1940 ter verifikirali to tekmo z doseženim rezultatom 4:0 za Bratstvo. Protest je bil zavrnjen iz razloga, ker nihče izmed odločilnih funkcionarjev v poročilih ni omenil neregularnosti terena in izrednih vremenskih razmer, ki so baje bile krive, da tekma ni potekla v redu.

V sporu mednarodnih nogometnih tekem naše reprezentance so bile doslej dokončno sklenjene za letošnje leto tale mednarodna srečanja: 9. marca z Nemčijo v Nemčiji, 23. marca z Madžarsko v Jugoslaviji, 4. maja z Rumunijo v Bukarešti in 6. septembra z Rumunijo v Jugoslaviji. Pogajanja za takšne tekme so še v teku s Španijo, Portugalsko in Švico.

Revanžna tekma med Gradjskim in BSK, ki sta prvo tekmo odigrala to nedeljo v Beogradu in se je končala s tesno zmago Beograjčanov, bo to nedeljo v Zagrebu. Zagrebška Concordia se pogaja z beograjsko Jugoslavijo, da bi v nedeljo igrala v Beogradu.

V nedeljo sta igrali meddržavno tekmo reprezentanci Portugalske in Španije, ki se je končala neodločeno 2:2.

V Zagrebu so v nedeljo odpravili tekmo vanje za prvenstvo banovine Hrvatske in Zagreba v umetnem drsanju. Tekmovalcev je bilo 18, kar je vsekakor lep napredek od lanskega leta. Prvenstvene naslovo so pobrali med juniorami Mira Petaveja (Zašk), med juniorji Zlatko Gross (Zašk), med seniorkami Klara Gomboš (Zašk), med seniorji pa Ante Škrtić (Hašk).

Med hrvatskimi hokejisti je prišlo do spora in sicer zaradi nezadovoljstva Karlovcen, ki jih je hrvatska hokejska zveza spravila ob prvenstveno srečanje z ZKD. Zagrebški hokejisti so prišli v nedeljo v Karlovce zaradi te tekme, vendar — baje zaradi slabega ledu — niso hoteli nastopiti. Zveza je nato naslednji dan ekipo KSK v zadnjem hipu pripeljal na polje na tekmo v Zagreb, čemur se seveda Karlovčani niso mogli niti hoteli odzvati. Ker jih ni bilo in so tudi termini za drsanje zelo dragoceni, jih je zveza kratko malo izločila iz nadaljnjega tekmovanja ter odredila že za sinočni večer finalno tekmo med varadinskimi VSD in zagrebškimi ZKD. Karlovčani so zaradi tega postopanja zelo ogorčeni in grozijo baje, da bodo izstopili iz zveze in prestopili v katero koli drugo, če zagrebški gospodje pri HKS ne bodo prekinili svojih odločitev glede tega prvenstvenega tekmovanja v hokeju na ledu.

Kakšne načrte imajo srbski kolesarji?

Srbska kolesarska zveza je na zadnjem občnem zboru izvolila za predsednika polkovnika Dimitrija Pavlovića, energičnega človeka ter odličnega organizatorja in strokovnjaka, ki je z večsto roko in številnimi ukrepi posegel v bodoči razvoj kolesarstva v Srbiji. Tako vsaj se lahko sklepa po ogromnem načrtu, ki ga je srbska kolesarska zveza izdelala za letošnje leto. Po tem načrtu bodo voditelji srbskega kolesarstva najprej izpolnili organizacijske, pri čemer imajo v vidu, da bo vse območje zveze razdeljeno na 15 podvez, potem pa posvetili vso pozornost tehnični izpolnitvi svojega članstva. Ker je novi predsednik oficir, bo veljala njegova posebna skrb tudi temu, da bosta zveza in vojska sodelovali čim tesneje ter bodo uve-

deni potrebni ukrepi, da bi mogli kolesarji služiti po kolesarskih edincih v vojski in uživati pri tem čim večje ugodnosti.

Uprava SBS hoče dalje poskrbeti za primerno opremo svojega članstva in naraščaja, za izgraditev tipa kolesa sporazumno z ministrstvom vojske in mornarice in najti tovarno, ki bo takšna kolesa izdelovala, ter izdati vsa podobna navodila za razne vrste kolesarskih tekmovanj po klubih, podvezah in v zvezi sami. Vodstvo je mislilo dalje na organiziranje kolesarske policije, na izdajanje lastnega glasila in na energične korake, da bodo kolesarske sportne edince pri vseh javnih ustanovah dobile potrebno moralno in gnotno podporo. Veliko skrb namerava SBS posvetiti tudi pripravam, da se bo na 18. rojstni dan Nj. Vel. kralja dne 6. septembra 1941, ko bo stopil na prestol mladi kralj — članstvo in naraščaj v čim večjem številu udeležilo takratnih svečanosti. Slednjice bo zveza sprožila tudi vprašanje zgraditve kolesarskega dirkališča v svojem območju.

Odkar gojimo pri nas kolesarski sport, ki to je že precej dolgo, še ni bilo nobene kolesarskega foruma, ki bi bili svoje načrte izdelal in objavil v tako velikem obsegu. Drugo vprašanje je seveda, ali in kako bo skrbim kolesarjem uspelo uresničiti vse te lepe načrte; upamo in želimo, da bodo vsaj deloma izvedli, kar želijo, saj bo nanaredek pri njih pomagal na noge tudi našim kolesarjem in maloštevilnim delavcem okrog njih;

Slovenska kolesarska zveza Ljubljana (službeno). Seja upravnega odbora bo v četrtek ob 20. v kavarni Vospersnik, Stari trg 34. Prosimo odbornike, da se seje gotovo udeležijo. Dnevni red: občni zbori podzvez in klubov. Tajnik.

Slovenska kolesarska podzveza — Ljubljana. Seja upravnega odbora bo v četrtek ob 19. v kavarni Vospersnik, Stari trg 34. Prosimo odbornike, da se seje sigurno udeležijo — zaradi sklicanja občnega zbora. Tajnik.

Kolesarska-sekcija ZSK Hermes obvešča člane, da bo redni letni občni zbor jutri v četrtek ob 19.30 v restavraciji pri »Šestici«. Članstvo se naproša, da se ga sigurno udeležijo.

»Ilustrovane sportske novosti« št. 4. so izšle. Vsebine: Zagrebški drsali napredujejo tudi brez umetnega drsališča. — Haškovi hokejisti so odpadli v edinem polfinalu za prvenstvo Hrvatske. — Občni zbor ZNP je v glavnem razpravljal o sodniški avtonomiji in potrebi dostojnega igrarstva. — Slovenci nimajo radi nogometa, kar se je videlo na občnem zboru SK Ljubljane. — Nekompletna Vojvodina iz Novogada sada bi mogla zmagati nad Szege-dom tudi z več kakor 5:0. Potovanje Gradjskega v Beograd ne pomeni več terenske prednosti. — V čem se sportno kegljanje razlikuje od našega domačega itd. Vmes je še mnogo raznega drobiža iz vseh sportnih panog. Posamezne številke po 1 din.

RADIO

Sreda, 15. januarja.

Ljubljana. 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Spomini na Joh. Straussa (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Sramel »Ljubljana«. — 14: Poročila, objave. — 17.30: Rih. Strauss: Smrt in poveljanie (plošče). — 17.45: Mladinska ura: Arnošt Adamič »Primož Trubar« (izvajajo člani Rad. igr. družine). — 18.40: Protestantovska doba med Slovenci: Višek razvoja slov. protestantizma (z. prof. S. Lenarčič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nac. ura. — 19.40: Reprodiciran orkestralni koncert. — 20: Koncert zbora Glasbene Matice. O ustanovitvi pevskega zbora in njegovih pevovodnih govorih g. Karel Mahkota. — 21.15: Klavirski koncert (ga. Duci Temmel-Belec). — 22: Napovedi, poročila.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pri-
stopnino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo
službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 15.—. Dopisi
in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka
za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 6.— za šifro ali dajanje
naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—
Vsi ostali oglaš se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka
za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje
naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—

Službo dobi

Vsaka beseda 2 din; da-
vek 3 din; za dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

3 mlajši janski

nožniki
(staiger) jolani, neporo-
čeni ali pa tiskani, ki bi s
seboj družine lahko ne-
ki časa počakali, dobe ta-
košno službo na premo-
govniku Stari Golubovec.
V ponudbah označijo ose-
be pod šifro in dostojno
praktično. Ponudbe pošlji na
Uradno radnišnico Stari Go-
lubovec, pošta Golubovec,
banovina Hrvatska. 645-1

Kče se dober hlapec

za na posvetbo na Dolni-
škem. Plača dobro! Ozirajo
se bode samo na tiste, ki
imajo dobro značilo.
Istotam se sprejme tudi de-
kla za kmetijska dela proti
dobri plači. Oglase pošlji na
o. g. odd. Jutra pod:
»Domačica«. 678-1

Frizerko

znano vseh v to stro-
ko spadajočih del
sprejemajo v stalno slu-
žbo. Joško Hudar. Kra-
ja Petra c. 17. Jese-
nice. 902-1

Natakarica

kavale, znana, se
sprejme tako za takoj. V
pri Gregorje c. 15. Ter-
ševa c. 15 — dvoletno. 925-1

Mizarskega

pomočnika
dobrega, z orodjem pred
nost sprejem v stalno
službo. Tržaška cesta 17
929-1

Železninar

starejša, dobra moč, išče
primerno službo, kot po-
slovnika, detalist, skla-
diščnik ali siline spred-
ne stroke. Govori nem-
ško, hrvatsko slovensko
in madžarsko. Cenjene
ponudbe prosim pod
značko »Eisenbluthe 100«
na o. g. odd. Jutra. 896-2

Frizerka

išče stalno službo v Mari-
boru ali v okolici. Ponu-
dube na področje Jutra
Maribor pod »Mlaša fri-
zerka«. 834-2

Trgovska

pomočnica
poštena, stara 18 let,
išče službo kjerkoli na
deželi. Vajena je tudi
gostilniških in kuhinjs-
kih del. Ponudbe na
o. g. odd. Jutra. 885-2

Mlad frizerski

pomočnik
išče zaposlenje v dan-
skem salonu. Cenjene
ponudbe na o. g. odd.
Jutra pod »Dobro dela-
vece«. 919-2

Prodaj

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Vosek

Ia rumen in bel, ima
večjo količino po ugod-
ni ceni napreda! Me-
darna, Ljubljana, Zi-
darska ul. 6. 33314-6

Peč, mizni štedilnik

in gasilnik — ugodno
proda »Metalia«, Gospo-
darska 16. 932-6

Kapital

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Posojilo

dajemo našim članom in
varčevalcem. Ugodni po-
godi. Višje obrestulje
po 5 odstotkov. Vsi var-
čevalci brezplačno zava-
rovanj. Zadruga »Moj
Dom«, Ljubljana, Dvor-
škova 8. Učemo o
jenike 199-16

Industrijsko

podjetje
v polnem obratu. 500.000
milion obrestulje. 500.000
din. Vse. Ponudbe pod
»Obrestovanje ali udeležba«
na o. g. odd. Jutra. 638-16

Tovarna

jako dobro zaposlena, išče
družabnika. Predlogi pod
šifro: »Seriozno« na o. g.
odd. Jutra. 639-16

Podstrešno

stanovanje
sobe in kuhinje se odda
v hiši kavarne »Evropa«.
Vpraša se pri Gregor-
je & Co. Tržaška cesta 15.
Gorische. 927-21

Kupim

dobro ohranjen, napro-
daj za din 1400.— Na-
slov v vseh posl. Jutra.
924-26

Pridelki

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Fige

za izganek po naini
ceni prodaj trdka Ivan
Jelačin, Ljubljana, Telefon
26-07.

Stroj

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Prodaj

dinamo 220 voltov, 1,5
KS, in 4 KS, ter aparat
za odvajanje vodovod-
nih cev. Ambrožič, Bo-
rovnica. 911-29

Kupim

stroje za ureditev me-
hanizirane delavnice: stru-
garški stroj (Drehbank)
Schöping, Hobelmaschi-
ne itd. Ponudbe z na-
vedbo cene na Publici-
tas, Zagreb pod »57875-
889-29

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Glasi

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Klavir

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Pridelki

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Fige

za izganek po naini
ceni prodaj trdka Ivan
Jelačin, Ljubljana, Telefon
26-07.

Stroj

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Prodaj

dinamo 220 voltov, 1,5
KS, in 4 KS, ter aparat
za odvajanje vodovod-
nih cev. Ambrožič, Bo-
rovnica. 911-29

Kupim

stroje za ureditev me-
hanizirane delavnice: stru-
garški stroj (Drehbank)
Schöping, Hobelmaschi-
ne itd. Ponudbe z na-
vedbo cene na Publici-
tas, Zagreb pod »57875-
889-29

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Opisano

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

Zapestna ura

se je našla na Tyrševi
cesti. Lastnik jo dobi pri
Franc. Karba. Tyrševa
cesta 46. 916-28

Ravno

Beseda 1 din, davek 3
din, za šifro ali dajanje
naslovov 5 din; najmanjši
znesek 20 din

KAUČE

novi modeli po nizkih
cenah dobite pri
E. Zakrajšek,
tapetništvo
Miklošičeva 34.

Zastoj zavojček

Dostavitega, sojetnega
biser na pokušnje.
Uspeh po prvi uporabi
koža obraza iz telesa
ostane čista, zgora-
veža in mlada. Može-
ji, sojedci, nečistosti
obraza izginejo. Posliti-
te za strošek 4 dinarje v
znamkah. Kemikalia
Novi Sad 144. V lekar-
nah, drogerijah original-
ni karton din 48. 50-37

OTOMANE

v veliko izbiri
kupite ugodno pri
B. RADOVAN
tapetnik
Mestni trg 13.

KLIŠEJE

ENO
VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

Avtomobilski

veriga
se je zgubila od mitni-
ce Sv. Jakoba do Dese
v šiški. Pošten najditelj
naj jo vrne: gost. Sta-
ri Tišler, Kolodvorska
ul. 24. Lepa nagrada.
908-28

Iz življenja na deželi

SLOVENSKA BISTRICA. Hude po-
dice prometnih ovir za gospodarstvo se
kažejo tudi na cesti Maribor—Slovenska
Bistrica—Celje, ki jo sicer na odseku Ma-
ribor—Fram obnavljajo, a je v tako za-
lostnem stanju, da je na njej red in va-
ren promet skoraj nemogoč. Ukinitve av-
tovoženj na daljše proge, pomanjkanje
benzina in pnevmatike ovira ves brz to-
vorni promet, ki se je nekdanj na tej važni
cesti vršil skoraj brezhibno. Trgovci so
prej ob vsej progi dobivali blago v naj-
krajšem času dostavljeno na dom, dočim
ga morajo zdaj po več ur daleč odvažati
od najbližnje železniške postaje. Zaradi
slabih prometnih razmer na cesti trpi tr-
govina veliko škodo, v zadnjem času pa
je prizadeta posebno lesna struka, ker so
se pojavljali zastoji tudi v železniškem pro-
metu.

Iz Kranja

— 43. redna glavna skupščina sokolske-
ga društva Kranj bo danes zvečer ob 20.
uri v posvetovalnici v Narodnem domu.
Pozivamo članstvo, da izpolni svojo član-
sko dolžnost in se polnoštevilno udeleži
skupščine. Brate in sestre, ki so v zaostan-
ku s članarino, bratsko vabimo, da jo do
pričetka skupščine poravnajo!

Iz Zgorja

z Občini zbor Občnega društva. Na
praznik Treh kraljev je bil v Potočju vasi
19. občni zbor zagorskega Občnega dru-
štva. Bil je dobro obiskani. Naši obrtniki
predstavljajo zbor zavednih naprednih ob-
čanov zagorske doline. Njihova stanovska
zdrženja delujejo v polnem razmahu za
koristi članov ne glede na to, kdo vodi v
zbornici za TOI obrtne zadeve. Če je treba,
skupno obsojijo vsako nepravilnost, ki jo

BERMET-VINA

obvaruje nripe. — Gostilničarji ga tanko
arocje že majhen sodeček. — Zahtevajte
ovsod le
BERMET B. MARINKOVA iz SREMSKIH
KARLOVCEV Fruška gora.

NAJLEPSE ČTIVO

Ravljen: Zgodbe brez groze
Klabund: Pjotr-Rasputir
Ravljen: Črna vojna
Thompson: Sivko
Majerjeva: Rudarska balada

Broširana knjiga: din 10.— vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“